Kalendarz kupiecki

na rok 1911

KALENDARZ KUPIECKI

NA ROK

1911

Kalendarze

ROCZNIK II.

KRAKÓW
NAKŁADEM WYDAWNICTWA „KUPCA POLSKIEGO“
DRUK W. KORNECKIEGO i K. WOJNARA
pod zarządem Adolfa Nowaka.

Cena 55 hal.

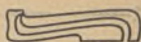
STYCZEŃ — ma dni 31.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1	N.	**Nowy Rok.** Miecz.	19 **N. 4 Ad.** Wonyf.
2	P.	Makarego	20 Ihnatyja
3	W.	Genowefy	21 Julyanny M.
4	Ś.	Tytusa b.	22 Anastazyi M.
5	C.	Szymona bł.	23 10 Muczennikow
6	P.	**Trzech Króli**	24 † *Wig. do Rożd.*
7	S.	Juliana i Lucyana	25 **Rożd. Chrysta**
8	N.	**1 po 3 Kr.** Sew. ☽	26 **Sobor Pr. Bohor.**
9	P.	Marcyanny Panny	27 **Stefana Mucz.**
10	W.	Pawła	28 2000 Muczenn.
11	Ś.	Higiniusza pap.	29 14000 ubit. Mład.
12	C.	Ernesta i Honoraty	30 Anysyi
13	P.	Łucyana	31 Mełanyi
14	S.	Feliksa M.	1 **Siczeń N. R. 1911**
15	N.	**2 po 3 Kr.** Pawła P.	2 **N. pered Prośw.**
16	P.	Marcelego Pap.	3 Małachyja Pr.
17	W.	Antoniego	4 Sobr. 70 Ap.
18	Ś.	Kat. św. Piotra	5 Naw. Bohojawł.
19	C.	Teodora i Ferdyn.	6 **Bohojawł. (Jord.)**
20	P.	Fabiana i Sebastyana	7 Sobor ś. Joana
21	S.	Agnieszki Panny	8 Heorhija
22	N.	**3 po 3 Kr.** Winc. ☾	9 **N. 1 po B.** Połyj.
23	P.	Zaślubiny N. M. P.	10 Hryhoryja Jep.
24	W.	Tymoteusza	11 Teodozija
25	Ś.	Nawr. św. Pawła	12 Tatiany M.
26	C.	Pauli	13 Ermyła
27	P.	Jana Chryzostoma	14 S. S. Otec w S.
28	S.	Karola W. i Wal.	15 Pawła pop.
29	N.	**4 po 3 Kr.** Franc. S.	16 **N. 2 po B.** Petra
30	P.	Martyny Panny	17 Antonyja Weł.
31	W.	Ludwiki	18 Aftanazyja Pr.

Biblioteka Jagiellońska
1002035871

LUTY — ma dni 28.

Dni	ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1 Ś.	Ignacego B.	19 Makarya
2 C.	N. M. P. Gromnicz.	20 Ewtymii
3 P.	Błażeja B.	21 Maksyma Jep.
4 S.	Weroniki	22 Tymofteja Apost.
5 N.	5 po 3 Kr. Agaty P.	23 N. 3 po B. Kłym.
6 P.	Doroty Panny ☽	24 Xenyi Prep.
7 W.	Romualda	25 Hryhorija
8 Ś.	Jana z Malty	26 Ksenofonta
9 C.	Apolonii Panny	27 Per mosz. Joana
10 P.	Scholastyki P.	28 Efrema Syr.
11 S.	Dezyderyusza	29 Ihnatyja Mucz.
12 N.	Starozap. Eulalii	30 N. 4 po B. Trech S.
13 P.	Katarzyny Rici	31 Kyra i Joan.
14 W.	Walentego	1 **Lutyj.** Tryfona
15 Ś.	Faustyna M.	2 Strytenje Hosp.
16 C.	Julianny Panny	3 Symeona
17 P.	Konstancyi	4 Izydora
18 S.	Flawiana	5 Ahaftyi Mucz.
19 N.	Mięsop. Konrada	6 N. o bł. S. Wuk.
20 P.	Flawiana	7 Parftenija
21 W.	Eleonory P. ☾	8 Fteodora
22 Ś.	St. Piotra	9 Nykyfora
23 C.	Romany P.	10 Charłampija
24 P.	Macieja Ap.	11 Własija Mucz.
25 S.	Anastazyi	12 Mełetya Arch.
26 N.	Zapustna. Aleksand.	13 N. Miasop. Mart.
27 P.	Juliana	14 Kiryła
28 W.	Romana	15 Onysyma

 ZAPISKI

MARZEC — ma dni 31.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1	Ś.	*Popielec.* Albin	16 Pamfiła
2	C.	Heleny ces.	17 Fteodora
3	P.	† Kunegundy K.	18 Lwa Pap.
4	S.	Kazimierza	19 Archyppa
5	N.	1 Postu. Euzebiusza	20 N. Svr. Lwa Jep.
6	P.	Kolety Panny	21 Tymoftyja
7	W.	Tomasza z Akwinu	22 Obrit. Moszcz.
8	Ś.	Jana B. † *Such.*	23 *Pist Weł.* Połyk.
9	C.	Franciszki P.	24 Ob. Joanna Kr.
10	P.	40 Męcz. † *Such.*	25 Tarasia Arch.
11	S.	Herakliusza † *Such.*	26 Porfyrya
12	N.	2 Sucha. Grzegorza	27 N. 1 Posta. Prok.
13	P.	Krystyny Panny	28 Wasyłyja
14	W.	Matyldy	1 **Mart.** Kasyana
15	Ś.	Longina	2 Fteodora
16	C.	Cyryaka	3 Ewtropia
17	P.	Gertrudy Panny	4 Harasyma Pr.
18	S.	7 *Boleści NMP.*	5 Konona Mucz.
19	N.	3 Głucha. Józefa Obl.	6 N. 2 Posta. 42 M.
20	P.	Joachima i Klaudyi	7 Wasyłyja
21	W.	Benedykta	8 Teofilanta
22	Ś.	Oktawiana	9 ŚŚ. 40 Mucz.
23	C.	Wiktoryna M.	10 Kondrata M.
24	P.	Gabryela	11 Sofronya
25	S.	Zwiast. N. M. P.	12 Fteofana prep.
26	N.	4 Srodop. Emanuela	13 N. 3 P. Nykyfora
27	P.	Ruperta	14 Wenedykta
28	W.	Sykstusa	15 Ahapia Mucz.
29	Ś.	Cyryla	16 Sawyna
30	C.	Kwiryna Męcz.	17 Ałeksa P.
31	P.	Bogufała	18 Kiryła Arch.

KWIECIEŃ — ma dni 30.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1	S.	Hugona Bisk.	19 Chrysanfta
2	N.	5 Czarna. Franc.	20 N. 4 P. Ot. ś. Sawy
3	P.	Ryszarda Bisk.	21 Jakowa
4	W.	Izydora	22 Wasyłija
5	Ś.	Wincentego Fer.	23 Nykon. i 200 ucz.
6	C.	Sykstusa ☽	24 Zacharya Prep.
7	P.	Hermana	25 Błah. P. Bohor.
8	S.	Dyonizego	26 Hawryiła
9	N.	6 Palmowa. Maryi	27 N. 5 P. Matrony
10	P.	Terentya	28 Iławisyja
11	W.	Leona Pap.	29 Marka
12	Ś.	Juliusza	30 Iwana
13	C.	*Wieczerza P.*	31 Ipatya Ep.
14	P.	*Wielki Piątek*	1 **Cwiteń.** Maryi
15	S.	*Wielka Sobota*	2 Tyta Prep.
16	N.	Wielkanoc	3 N. Cwitn. Nykyty
17	P.	Poniedz. Wielkan.	4 Josyfa Prep.
18	W.	Apolonii	5 Teodula
19	Ś.	Krescencyi	6 Ewstachia
20	C.	Wiktora	7 Heorh. *W. Czetw.*
21	P.	Anzelma Bisk. ☾	8 Wełyka Piatn.
22	S.	Kajusa	9 Jewpsychia Jep.
23	N.	1 po W. Wojciecha	10 Woskresenie Ch.
24	P.	Grzegorza	11 Ponediłok Switł.
25	W.	Marka Ew.	12 Wtorek Switłyj
26	Ś.	Kleta i Marcelina	13 Artemona
27	C.	Peregryna	14 Martyniana
28	P.	Witalisa M.	15 Arystarcha
29	S.	Piotra M. i Hugona	16 Ahapii Mucz.
30	N.	2 po W. Katarzyny	17 N. 1 po W. Sym.

ZAPISKI

MAJ — ma dni 31.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1	P.	Filipa i Jakóba	18 Joana Prep.
2	W.	Zygmunta	19 Chrysanta i Daryi
3	Ś.	Znalez. św. Krzyża	20 Nykity
4	C.	Floryana M.	21 Januarya M.
5	P.	Piusa V. P. ☽	22 Teodora
6	S.	Jana w Oleju	23 Heorhija
7	N.	3 po W. Domiceli P.	24 N. 2 po W. Sawy
8	P.	Stanisława Bisk.	25 Marka Jew.
9	W.	Grzegorza	26 Wasyłyja M.
10	Ś.	Izydora	27 Symeona
11	C.	Adolfa	28 Jasona Ap.
12	P.	Pankracego	29 Dewiat mucz.
13	S.	Serwacego	30 Jakowa Ap.
14	N.	4 po W. Bonifacego	1 Maj. N. 3 po W.
15	P.	Zofii i 3 Córek	2 Borysa
16	W.	Jana Nepomucena	3 Teodozya
17	Ś.	Paschalisa	4 Pelachii
18	C.	Szczęsnego	5 Iryny Mucz.
19	P.	Piotra Celst.	6 Meftodyja
20	S.	Bernarda	7 Jowa Moh.
21	N.	5 po W. Feliksa ☾	8 N. 4 po W. Iwana
22	P.	Julii Panny	9 Izaiji Prep.
23	W.	Dezyderyusza	10 Sw. Otciw 318
24	S.	Joanny w.	11 Mokija
25	C.	Wniebowstąp. P.	12 Jepyfanya Jep.
26	P.	Filipa Ner.	13 Glikeryi m.
27	S.	† Jana Pap. m.	14 Izydora Mucz.
28	N.	6 po W. Wilhel.	15 N. 5 po W. Pach.
29	P.	Maksyma	16 Fteodora Osw.
30	W.	Ferdynanda	17 Andronika op.
31	Ś.	Petroneli	18 Teodyta

ZAPISKI

CZERWIEC — ma dni 30.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1	C.	Nikodema Męcz.	19 Woznes. Hosp.
2	P.	Erazma B.	20 Ftatatea M.
3	S.	Klotyldy *Wigil.* ☽	21 Konstantyna
4	N.	Zielone Swięta	22 N. 6 po W. Was.
5	P.	Pon. Ziel. Świąt.	23 Mychaiła
6	W.	Norberta	24 Symeona Prop.
7	Ś.	Lukrecyi † *Such.*	25 Ob. hł. ś. Iwan.
8	C.	Medarda B.	26 Karpa Ap.
9	P.	Felicyana † *Such.*	27 Fteraponta
10	S.	Małgorzaty † *Such.*	28 Nykyty *Sub. zad.*
11	N.	1 po Sw. Prz. Tr.	29 Sosz. ś. Ducha
12	P.	Onufrego W.	30 Preśw. Trojci
13	W.	Antoniego	31 Herwiny
14	Ś.	Bazylego	1 **Czerw.** Justyna
15	C.	Boże Ciało	2 Nykyfora M.
16	P.	Brunona	3 Łukityana
17	S.	Adolfa	4 Mytrofana
18	N.	2 po Sw. Marka	5 N. 1 S. Wsich S.
19	P.	Gerwazego i Pr. ☾	6 Hyłariona
20	W.	Sylweryusza	7 Fteodota jep.
21	Ś.	Alojzego	8 Kiryła Arch.
22	C.	Paulina B.	9 Tiło Chr.
23	P.	*Serca Jezusa*	10 Tymoftea jep.
24	S.	Jana Chrzciciela	11 Warftołomea
25	N.	3 po Sw. Prospera B.	12 N. 2 po S. Onufrya
26	P.	Jana i Pawła	13 Akiłyny
27	W.	Władysława	14 Jełysija
28	Ś.	Leona II. P. *Wig.*	15 Amosa
29	C.	Piotra i Pawła	16 Tychona
30	P.	Emilii i Lucyny	17 Manniła Mucz.

ZAPISKI

LIPIEC — ma dni 31.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1	S.	Juliusza	18 Łeontyja
2	N.	4 po Sw. *Naw.NMP.*	19 3 po S. Judy Tad.
3	P.	Anatola ☽	20 Meftodya
4	W.	Prokopa	21 Juliana
5	Ś.	Cyryla i Metodego	22 Ewsewija
6	C.	Izajasza Pr.	23 Agrypyny M.
7	P.	Pulcheryi P.	24 Roż. s. Iwana Ch.
8	S.	Elżbiety król. wd.	25 Fewronyi
9	N.	5 po Sw. Łucyi	26 4 po S. Dawyda
10	P.	7 braci śpiących	27 Samsona
11	W.	Piusa I. Pap.	28 Kyra i Iwana
12	Ś.	Jana Gwalb.	29 Petra i Pawła
13	C.	Małgorzaty P.	30 Sob. SS. 12 Ap.
14	P.	Bonawentury	1 Łyp. Kosmy i D.
15	S.	Henryka	2 Poł. Ryzy Boh.
16	N.	6 po Sw. *NMP. Szk.*	3 5 po S. Jakywta
17	P.	Szymona	4 Andreja
18	W.	Fryderyka	5 Kyryła i Met.
19	Ś.	Wincentego a P. ☾	6 Atanazya
20	C.	Czesława i K.	7 Tomy Prep.
21	P.	Daniela i Praksedy	8 Prokopija
22	S.	Maryi Magdaleny	9 Pankratija
23	N.	7 po Sw. Apolinar.	10 6 po S. Antonija
24	P.	Krystyny	11 Ewfymii
25	W.	Jakóba Apost.	12 Prokła i Ilaryja
26	Ś.	Anny	13 Sobor Hawryiła
27	C.	Natalii P.	14 Onysyma
28	P.	Innocentego P.	15 Wołodymyra
29	S.	Marty Panny	16 Atynogena
30	N.	8 po Sw. Abdona	17 7 po S. Martyny
31	P.	Ignacego Lojoli	18 Emiliana

SIERPIEŃ — ma dni 31.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1	W.	Piotra w okowach	19 Makryny
2	Ś.	*NMP. Aniel.* ☽	20 Iłyj P.
3	C.	Bolesława	21 Symeona i Iwana
4	P.	Dominika wyzn.	22 Maryi Mahdał.
5	S.	*NMP. Snieżnej*	23 Trofyma
6	N.	9 po Sw. *Przem. P.*	24 8 po S. Chrystyny
7	P.	Kajetana Wyzn.	25 Uspen. ś. Anny
8	W.	Zbigniewa	26 Jermołaja
9	Ś.	Romana i Juliana	27 Pantełejmona
10	C.	Wawrzyńca M.	28 Prochora i Nik.
11	P.	Zuzanny Panny	29 Kałłynyka M.
12	S.	Klary	30 Syły Ap.
13	N.	10 po Sw. Hipolita	31 9 po S. Jewdok.
14	P.	Euzebiusza	1 Serp. Per. moszcz.
15	W.	Wniebowz. NMP.	2 Stefana M.
16	Ś.	Rocha i Jacka	3 Izaakija
17	C.	Anastazego B. ☾	4 7 Otrok. w Efez.
18	P.	Heleny	5 Ewsygnia
19	S.	Ludwika Tol.	6 Preobr. hosp.
20	N.	11 po Sw. Stefana	7 10 po S. Dometya
21	P.	Joanny Frem.	8 Emilijana
22	W.	Tymoteusza	9 Matyja Ap.
23	Ś.	Filipa Biskupa	10 Ławrentyja M.
24	C.	Bartłomieja Ap.	11 Ewpla
25	P.	Ludwika Kr.	12 Fotya M.
26	S.	Zefiryny	13 Maksyma P.
27	N.	12 po Sw. Józefa K.	14 11 po S. Michea
28	P.	Augustyna B.	15 Uspenije Bohor.
29	W.	Ścięcie św. Jana	16 Obr. Hosp.
30	S.	Róży L.	17 Myrona M.
31	C.	Rajmunda Wyz. ☽	18 Flora i Ławra

WRZESIEŃ — ma dni 30.

Dni	ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1 P.	Idziego	19 Andreja
2 S.	Stefana kr.	20 Samuiła Prep.
3 N.	13 po Św. Bronisł.	21 N. 12 Tadeja
4 P.	Rozalii Panny	22 Ahaftonika
5 W.	Wawrzyńca	23 Iryneja
6 Ś.	Zacharyasza	24 Ewtycha
7 C.	Reginy Panny	25 Wart. i Tyta op.
8 P.	Narodz. NMP.	26 Adryjana M.
9 S.	Piotra Klaw.	27 Pimena
10 N.	14 po Św. Mikołaja	28 N. 13 Moiseja m.
11 P.	Im. N. M. P.	29 Uś. bł. ś. I.
12 W.	Jacka	30 Aleksandra
13 Ś.	Waleryana	31 Poł. Poj. Pr. D.
14 C.	Podwyż. ś. Krzyża	1 **Weres.** Symeona
15 P.	Nikodema ☾	2 Mamanta
16 S.	Ludmiły M.	3 Anftyma
17 N.	15 po Św. Lamberta	4 N. 14 Wawyły
18 P.	Tomasza	5 Zacharyi
19 W.	Januarego	6 Czudo Arch. M.
20 Ś.	Eustachego † *Such.*	7 Sozanta
21 C.	Mateusza	8 Rożd. Bohor.
22 P.	Mauryc. † *Such.*	9 Joakyma i Anny
23 S.	Tekli Pan. † *Such.*	10 Mynodyry
24 N.	16 po Św. Gerarda	11 N. 15 Teodory P.
25 P.	Kleofasa M.	12 Awtemona
26 W.	Cypryana	13 Kornylija
27 Ś.	Kosmy i Damiana	14 Wozn. cz. Kresta
28 C.	Wacława Kr.	15 Nykyty M.
29 P.	*Michała Arch.*	16 Jemfimyi
30 S.	Hieronima ☽	17 Sofii Mucz.

PAŹDZIERNIK — ma dni 31.

Dni		ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1	N.	17 po Sw. Remig.	18 N. 16. Ewrema
2	P.	Leodegara	19 Trofyma
3	W.	Kandyda	20 Ewstachia
4	Ś.	Franciszka Sal.	21 Kondratya
5	C.	Flawiana	22 Foky i Jona
6	P.	Brunona	23 Zacz. ś. Iwana
7	S.	Justyny i Marka	24 Tekli Perw.
8	N.	18 po Sw. Bryg.	25 N. 17. Ewfrozyny
9	P.	Dyonizego	26 Iwana B.
10	W.	Franciszka Borg.	27 Kałystrata
11	Ś.	Wincentcgo K.	28 Charytona
12	C.	Maksymiliana	29 Kyriaka
13	P.	Edwarda króla	30 Hrehorya weł.
14	S.	Kaliksta Pap.	1 **Żowt.** Pokr.
15	N.	19 po Sw. Jadw.	2 N. 18. Kypryana
16	P.	Gawła Ap.	3 Dyonysia
17	W.	Małgorzaty	4 Jeroteja
18	Ś.	Łukasza	5 Charytyny M.
19	C.	Piotra z Alk.	6 Tomy Ap.
20	P.	Felicyana	7 Serhya M.
21	S.	Urszuli	8 Pełahyi M.
22	N.	20 po Sw. Kord.	9 N. 19. Jakowa Ap.
23	P.	Jana Kapistrana	10 Iewlampia
24	W.	Rafała Arch.	11 Fyłypa
25	Ś.	Bronisława	12 Prowa i Andr.
26	C.	Wandy	13 Karpa M.
27	P	Sabiny	14 Paraskewei
28	S.	Szymona i Judy	15 Lukijana
29	N.	21 po Sw. Euzeb.	16 N. 20. Łonhijana
30	P.	Klaudyusza	17 Osyi Pr.
31	W.	Marcelego *Wig.*	18 Łuky jew.

 ZAPISKI

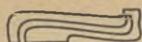
LISTOPAD — ma dni 30.

Dni	ŚWIĘTA	
	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 Ś.	Wszystkich Św.	19 Joiła
2 C.	*Dzień zaduszny*	20 Artemija
3 P.	Huberta	21 Iłaryona
4 S.	Karola Borom.	22 Glikeryi
5 N.	22 po Św. Elżbiety	23 N. 21. Jakowa
6 P.	Leonarda Wyz.	24 Arefty
7 W.	Herkulana	25 Markyana
8 Ś.	Bogumiła	26 Demetrya
9 C.	Teodora M.	27 Nestora M.
10 P.	Andrzeja Aw.	28 Paraskewyi
11 S.	Marcina B.	29 Anastazyi
12 N.	23 po Św. Marcina P.	30 N. 22. Zynowija
13 P.	Eugeniusza ☾	31 Stachija Ap.
14 W.	Serafina	1 **Padoł.** Kosmy
15 Ś.	Leopolda	2 Akyndyna
16 C.	Edmunda	3 Ajtala i Jos.
17 P.	Grzegorza	4 Joanykija
18 S.	Salomei Panny	5 Hałaktyona
19 N.	24 po Św. Elżbiety	6 N. 23. Pawła Arch.
20 P.	Feliksa de Wal.	7 Jerona
21 W.	*Ofiarowanie NMP.*	8 Mychajła Arch.
22 Ś.	Cecylii P.	9 Onysifora
23 C.	Klemensa Pap.	10 Erasta Ap.
24 P.	Jana od Krzyża	11 Myny Mucz.
25 S.	Katarzyny	12 Josafata
26 N.	25 po Św. Konrada	13 N. 24. Iwana Złot.
27 P.	Waleryana	14 Fyłypa Ap.
28 W.	Zdzisława	15 Hurija Samona
29 Ś.	Saturnina ☽	16 Mateja jew.
30 C.	Andrzeja Ap.	17 Hryhorya Neok.

GRUDZIEŃ — ma dni 31.

Dni	ŚWIĘTA Rzymsko-katolickie	ŚWIĘTA Grecko-katolickie
1 P.	Eligiusza B.	18 Platona
2 S.	Aurelii M.	19 Awdyja
3 N.	1 Adw. Franciszka	20 N. 25. Hryhorja
4 P.	Barbary Panny	21 Wow. Boh.
5 W.	Sabby Op.	22 Fyłymona
6 Ś.	Mikołaja Bisk.	23 Hryhoryja
7 C.	Ambrożego	24 Kataryny
8 P.	Niep. Pocz. NMP.	25 Kłymentya
9 S.	Leokadyi	26 Ałypija
10 N.	2 Adw. *NMP. Lor.*	27 N. 1 Adw. Jakow.
11 P.	Damazego Pap.	28 Stefana M.
12 W.	Aleksandra	29 Paramona
13 Ś.	Łucyi i Otylii	30 Andreja
14 C.	Nikazego	1 **Hrud.** Nauma
15 P.	Waleryana	2 Awakuma
16 S.	Adelajdy	3 Sofronija
17 N.	3 Adw. Łazarza B.	4 N. 2 Adw. Warw.
18 P.	Gracyana M.	5 Sawwy Os.
19 W.	Faustyna	6 Nykołaja
20 Ś.	Krystyny *Such.*	7 Amwrozya
21 C.	Tomasza Ap.	8 Patapia
22 P.	Zenona M. *Such.*	9 Zaczat. Bohor.
23 S.	Wiktoryi P. *Such.*	10 Myny
24 N.	4 Adw. Ad. i E. *Wig.*	11 N. 3 Adw. Danyiła
25 P.	Narodzenie Chr. P.	12 Spirydyona
26 W.	Szczepana Męcz.	13 Ewstachia
27 Ś.	Jana Ewang.	14 Fyłymona
28 C.	Młodzianków	15 Ełewterya
29 P.	Tomasza B.	16 Ahheja
30 S.	Dawida Kr.	17 Danyiła św.
31 N.	1 po B. N. Sylwestra	18 N. 4 Adw. Sewast.

 ZAPISKI

ZAPISKI

ROK 1911.

Kalendarz gregoryański (nowego stylu). Rok 1911 jest rokiem zwyczajnym, ma dni 365.

Rosyanie i Rusini trzymają się starego kalendarza rzymskiego, niepoprawionego, który wprowadził Juliusz Cezar, i stąd zwie się on Juliańskim. Od kalendarza naszego poprawionego przez papieża Grzegorza XV (i stąd zwanego Gregoryańskim) pozostaje on w tyle o 14 dni.

Kalendarz juliański (starego stylu). Rok 1911 jest rokiem zwyczajnym, ma dni 365, rozpoczyna się 1 stycznia starego stylu, a 14 stycznia nowego stylu.

Kalendarz żydowski. Żydzi, licząc czas od stworzenia świata, mają rok 5671. Rozpoczął się on 23 września 1910, a skończy się 22 września 1911. Dnia 23 września rozpocznie się rok żydowski 5672.

W roku 1911 będą dwa zaćmienia słońca i dwa zaćmienia księżyca.

I. Zaćmienie całkowite słońca: dnia 28/29 kwietnia, niewidzialne w Krakowie. Zaćmienie to będzie widzialnem we wschodniej części Australii i Nowej Gwinei, na Nowej Zelandyi, w środkowej części Oceanu Spokojnego i w południowej części Ameryki Północnej. Początek zaćmienia całkowitego o godz. 9 min. 44·9 wieczór, — koniec o godzinie 1 min. 9·9 w nocy.

II. Zaćmienie obrączkowe słońca: dnia 22 października, niewidzialne w Krakowie. Zaćmienie to będzie widzialnem prawie w całej Azyi, Australii i zachodniej części Oceanu Spokojnego. Początek zaćmienia obrączkowego o godz. 3 min. 23·8 rano, koniec o godz. 7 min. 2·4 rano.

I. Zaćmienie księżyca przez półcień dnia 13 maja. Wejście w półcień o godz. 4 min. 45·6 rano, wyjście z półcienia o godz. 9 min. 7·2 rano. Ponieważ księżyc zachodzi w Krakowie tego dnia o godz. 3 min. 51 rano, zatem zaćmienic to u nas będzie niewidzialne.

II. *Zaćmienie księżyca* przez półcień dnia 6 listopada. Wejście w półcień o godz. 2 min. 39·3 po południu, — wyjście z półcienia o godz. 6 min. 34·0 wieczór. Ponieważ księżyc w Krakowie tego dnia wschodzi o godz. 3 min. 59 po połud., przeto widzialny u nas będzie tylko koniec zaćmienia.

Święta ruchome w r. 1911.

(Podług kalendarza nowego).

Popielec	1 marca
Wielkanoc (Niedziela po 1-szej pełni po wiośnianem porównaniu dnia z nocą)	16 kwietnia
Wniebowstąpienie Pańskie (w 40 dni po Wielkanocy)	25 maja
Zielone Święta (w 2-gą niedzielę po Wniebowstąpieniu Pańskiem)	4 czerwca
Św. Trójcy (w 1-szą niedzielę po Zielonych Świętach)	11 czerwca
Boże Ciało (we czwartek po Św. Trójcy)	15 czerwca
Uroczystość Serca Jezusowego (w piątek po oktawie Bożego Ciała)	23 czerwca
Uroczystość Różańca św. (1-sza niedziela w październiku) . .	1 października
Uroczystość św. Stanisława Kostki (w pierwszą niedzielę po 13 listopada)	19 listopada
Niedziela pierwsza Adwentu . .	3 grudnia

Suchedni

przypadają co kwartał, a mianowicie:

a) w środę, piątek i sobotę po pierwszej niedzieli postu, to jest: 8, 10 i 11 marca;
b) w środę, piątek i sobotę po Zielonych Świątkach, to jest: 7, 9 i 10 czerwca;

c) w środę, piątek i sobotę po Podwyższeniu św. Krzyża, to jest: 20, 22 i 23 września;
d) w środę, piątek i sobotę po święcie św. Łucyi, to jest: 20, 22 i 23 grudnia.

Dnie krzyżowe.

W poniedziałek, wtorek i środę przed Wniebowstąpieniem Pańskiem, t. j. 22, 23 i 24 maja.

Posty nakazane ścisłe.

1. Wielki post, trwający od Środy popielcowej do Wielkanocy.
2. Post adwentowy w środę, piątek i sobotę po 1-szej Niedzieli adwentowej do Bożego Narodzenia.

Wigilie.

a) do Zielonych Świątek;
b) do śś. Apostołów Piotra i Pawła;
c) do Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny;
d) do Wszystkich Świętych;
e) do Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny;
f) do Bożego Narodzenia.

Wigilia przypadająca na niedzielę, bywa przenoszoną na sobotę poprzedzającą.

Jeżeli uroczystość Bożego Narodzenia przypada w piątek lub sobotę, w owych dniach postu niema.

Wesel małżeńskich kościół zabrania:

1) Od pierwszej niedzieli Adwentu do Trzech Króli.
2) Od Środy Popielcowej do Poniedziałku Przewodn.

Patronowie ziem polskich.

Patronem Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Krakowskiego i Wielkopolski jest św. Stanisław, biskup krakowski; Patronem Galicyi i Rusi św. Michał: Patronem Litwy św. Kazimierz, królewicz polski.

Święta ruchome

(w latach 1911 — 1925 według nowego stylu).

Rok	Popielec	Wielkanoc	Zesłanie Ducha św.	Boże Ciało	Niedziela 1-a Adwentu
1911	1 Marzec	16 Kwiecień	4 Czerwiec	15 Czerwiec	3 Grudzień
1912	21 Luty	7 „	26 Maj	6 „	1 „
1913	5 „	23 Marzec	11 „	22 Maj	30 Listopad
1914	25 „	12 Kwiecień	31 „	11 Czerwiec	29 „
1915	17 „	4 „	23 „	3 „	28 „
1916	9 Marzec	23 „	11 Czerwiec	22 „	3 Grudzień
1917	21 Luty	8 „	27 Maj	7 „	2 „
1918	13 „	31 Marzec	18 „	30 Maj	1 „
1919	5 Marzec	20 Kwiecień	8 Czerwiec	19 Czerwiec	30 Listopad
1920	17 Luty	4 „	23 Maj	3 „	28 „
1921	9 „	27 Marzec	15 „	26 Maj	27 „
1922	1 Marzec	16 Kwiecień	4 Czerwiec	15 Czerwiec	3 Grudzień
1923	14 Luty	1 „	20 Maj	31 Maj	2 „
1924	5 Marzec	20 „	8 Czerwiec	19 Czerwiec	30 Listopad
1925	25 Luty	12 „	31 Maj	11 „	29 „

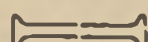
ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE.

30 stycznia	1 **Szebat 5671 r.**
13 lutego	**Chamisza — Asar**
1 marca	1 **Addar.**
13 „	13 **Addar** (Post Estery).
14 „	14 **Addar** Purim
15 „	**Addar** (Suszam Purim).
30 „	1 **Nisan.**
13 kwietnia	15 **Nisan** 1 dzień **Paschy**
14 „	16 **Nisan** 2 dzień **Paschy**
19 „	21 **Nisan** 7 dzień **Paschy**
20 „	22 **Nisan** } 8 dzień **Paschy**
22 „	23 **Nisan** }
29 „	1 **Ijar.**
6 maja	18 **Ijar — Lag Bomer** (Święto szkolne).
28 „	1 **Siwan.**
2 czerwca	6 **Siwan.** Zielone Święta.
3 „	7 **Siwan.** Drugi dzień Zielonych Świąt.
27 „	1 **Tamuz.**
13 lipca	17 **Tamuz** (Zdobycie świątyni) post.
26 „	1 **Abh.**
3 sierpnia	9 **Abh** — (Spalenie świątyni) post.
25 „	1 **Elul.**
23 września	1 **Tiszri. Nowy Rok 5672.**
24 „	2 **Tiszri.** Drugie święto Nowego Roku.

2	października	10 **Tiszri.**	Święto pojednania
7	„	15 **Tiszri.**	Pierw. Św. Kucz.
8	„	16 **Tiszri.**	Drugie Św. Kucz.
13	„	21 **Tiszri.**	Święto palmowe.
14	„	22 **Tiszri.**	Koniec Kuczek.
15	„	23 **Tiszri.**	Radość z prawa.
1	listopada	1 **Mercheszwan.**	
29	„	1 **Kislew.**	
23	grudnia	25 **Kislew.**	Poświęcenie świątyni.
29	„	1 **Tewreth.**	

Od Wydawnictwa!

Po wydaniu w roku ubiegłym pierwszego kalendarza kupieckiego — czekaliśmy z niepokojem na krytykę sfer kupieckich — liczne jednak uznania pod adresem Redakcyi skierowane były aż nadto wystarczającą zapłatą za podjętą około wydawnictwa pracę, a zarazem dodały nam bodźca i zachęty do wydania drugiego rocznika.

Jak w pierwszym roczniku tak i obecnie zamieszczamy w kalendarzu li tylko te wiadomości, które każdemu z kupców tak w większem mieście jak i na prowincyi są niezbędnie potrzebne, a uzupełniając go najważniejszymi w ubiegłym roku wydanymi a przeważnie sfery kupieckie interesującymi ustawami, puszczamy go w obieg z tem błogiem uczuciem, że odda on sferom kupieckim liczne usługi i stanie się ich nierozłącznym towarzyszem przez cały rok

bieżący — a wysyłając go jako noworoczną premię naszym stałym P. T. Prenumeratorom, życzymy Im przy nadchodzącym Nowym Roku „Pomyślności“.

Wydawnictwo.

WSKAZÓWKI

dla udających się na audyencye i posłuchania.

Do Wiednia.

U Jego Ces. i król Apost. Mości: I. Hofburg 1, w poniedziałek i czwartek. Pisemne zgłoszenia z podaniem próśb należy wnieść w piątek (na poniedziałek) i w poniedziałek (na czwartek) w c. k. gabinetowej kancelaryi I. Hofburg 1, im Schweizerhof.

U JE. ministra spraw zewnętrznych i ces. domu: I. Ballhausplatz 2, codziennie od godz. 1—2 1/2, jeżeli niema konferencyi ministrów.

U JE. ministra wspóln. skarbu: Johannesgasse 5, po zgłoszeniu, codziennie w południe.

U JE. ministra wojny: I. Am Hof 17, codziennie w południe od 12—1, jeżeli nie ma konferencyi ministrów.

U JE. ministra obrony kraj.: I Herrengasse 7, we wtorek i piątek po zgłoszeniu, od 12—2.

U JE. ministra spraw wewnętrznych: I. Wipplingerstrasse 11, codziennie w południe od 12—2, jeżeli nie ma konferencyi ministrów.

U JE. ministra skarbu: I Himmelpfortgasse 8, w niedzielę o 3 po południu.

U JE. ministra sprawiedliwości: I. Schillerplatz 4, w środę i niedzielę o 10 przed południem.

U JE. ministra wyznań i oświaty: I. Minoritenplatz 7, w środę i sobotę od 10—3 po południu.

U JE. ministra handlu: I. Postgasse 8, w poniedziałek i czwartek po godz. 10

U JE. ministra rolnictwa: I. Liebiggasse 5, w środę i sobotę o godz. 10 1/2 przed południem.

Do Lwowa.

U JE. marszałka kraj., codziennie od godz. 12—2, z wyjątkiem wtorku i piątku.

U JE. c. k. Namiestnika, co środy i niedzielę od godz. 12.

U JE. prezydenta trybunału apelac. dra Tchórznickiego, codziennie od 12—1, z wyjątkiem wtorku (sesyi).

U prez. Wydziału kraj. (wice-marszałka) codziennie od 1—2, z wyjątkiem wtorku i piątku (dni sesyjne).
U wice-prezydenta kraj. dyrekcyi skarbu Prokopowicza, codziennie od 12—1.

Odpoczynek niedzielny i ferye sądowe.

Nie wolno odbywać audyencyi w niedzielę i w dzień Bożego Narodzenia. Na inne dni świąteczne wolno wyznaczać audyencye jedynie w razie, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem. Przy wyznaczaniu audyencyj sądowych należy baczyć na to, by nikt w uroczyste święto swego wyznania do jawienia się w sądzie używany nie był. Ferye sądowe rozpoczynają się 15-go lipca i trwają włącznie do 25 sierpnia. Do spraw feryalnych należą spory wekslowe, o prowadzenie rozpoczętej budowy, prowizoryalne, z kontraktów najmu i dzierżawy z przewoźnikami a gośćmi i podróżnymi, spory drobiazgowe, wnioski w sprawie wydania ograniczenia lub zniesienia tymczasowych zarządzeń, sprawy egzekucyjne, konkursowe, hipoteczne i karne. Oznaczenie także innych spraw spornych lub niespornych jako feryalnych należy do kierownika sądu lub przewodniczącego senatu.

Przepisy pocztowe i telegraficzne

obowiązujące w państwie austro-węgierskiem.

1. **Adres.** Każda przesyłka pocztowa musi być opatrzona dokładnym adresem odbiorcy i miejsca przeznaczenia. Do większych miast należy wymienić ulicę, numer domu i bliższe oznaczenie mieszkania. Na przesyłkach wysyłanych za granicę, wymienić należy kraj, powiat lub gubernię. Zwykłe przesyłki listowe „poste restante“ wolno adresować pojedynczemi literami lub liczbami. Adres na poleconych przesyłkach może być pisany atramentem, atramentowym ołówkiem, litografowany lub drukowany, jednak musi być dokładny. Na zwykłych przesyłkach może być pisany także zwykłym ołówkiem. Druki, próbki i wzory należy oznaczyć jako takie napisem „Druki“, „Próbki“, „Wzory“.

2 **Waga listów i pism** w Austryi, do Węgier, Bośnii, Hercegowiny i do Niemiec może wynosić do 250 gr. Listy i pisma do innych państw nie mają ograniczenia co do wagi. Druki, pisma peryodyczne i gazety w Austryi, do Węgier, Bośnii, Hercegowiny i do Niemiec mogą ważyć do 1 klg., a do innych państw do 2 klg. Próbki i wzory mogą ważyć do 350 gr. Złożone przesyłki t. j. razem druki i próbki w jednej przesyłce w Austryi, do Węgier, Bośnii, Hercegowiny i do Niemiec mogą ważyć do 350 gr. a do innych państw do 2 klg. Waga listów pieniężnych może wynosić najwyżej 250 gr. Listy wartościowe nie mają ograniczenia co do wagi. Pakiety pocztowe mogą ważyć 3, względnie 5 klg., zaś frachty pocztowe do 50 klg.

3. **Objętość** przesyłek listowych w Austryi, do Węgier, Bośnii, Hercegowiny i Niemiec nie jest ograniczoną. Do innych państw nie może przenosić 45 ctm. Objętość druków w formie rulonów może wynosić do 75 ctm. długości, a 10 ctm. średnicy; zaś próbki, wzory mogą mieć 30 ctm. długości, 20 ctm. szerekości, 10 ctm. wysokości, a w formie rulonów 30 ctm. długości i 15 ctm. średnicy. Karty koresp. mogą mieć 14 ctm. długości a 9 ctm. szerokości. Pakiety i frachty pocztowe w Austryi, do Węgier,

Bośnii, Hercegowiny i Niemiec co do objętości nie mają żadnego ograniczenia.

4. **Przedmiot.** Na listach zwykłych i poleconych przedmiotu zwykle się nie podaje. Na wszystkich innych przesyłkach, oraz na dotyczących adresach przesyłkowych podać należy dokładnie przesłany przedmiot. Artykuły spożywcze i gorące napoje do Krakowa i Lwowa podaje się według rodzaju, wagi, ilości i jakości drobiu lub innego ptactwa, rodzaju i ilości litrów gorących napojów t. j. spirytusu, wódki, wina i t. p. Przedmioty wysyłane za granicę muszą być bliżej oznaczone i opisane.

5. **Wartości** nie podaje się na przesyłkach listowych t. j. na zwykłych i poleconych listach, kartach korespondencyjnych, próbkach, wzorach, gazetach i czasopismach. Na listach pieniężnych i frachtach podaje się wartość w koronowej walucie. Na listach wartościowych i pakietach pocztowych za granicę wysyłanych podaje się wartość we frankach. Przy zamianie liczy się 1 K po 1 fr. 4 centiny, a 1 rubel po 2 fr. 66 centim. Wartość losów i obligacyj podaje się według kursu. Podana kwota nie powinna przewyższać rzeczywistej wartości przesyłki.

6. **Opakowanie i opieczętowanie.** Listy i pisma przesyła się w zamkniętych kopertach. Druki, gazety, czasopisma przesyła się pod opaską lub w otwartych kopertach. Próbki i wzory wysyła się w otwartych kopertach, torebkach, pudełkach i t. p. Płyny, tłuszcze i proszkowe towary przesyła się w zakorkowanych flaszkach lub w blaszanych pudełkach. Przedmioty szklanne i flaszki pakuje się do mocnych skrzynek, wypełnionych trocinami lub słomą. Płyny wolno również przesyłać w beczkach lub blaszankach. Pieniądze papierowe i dokumenty wartościowe przesyła się w kopertach, sporządzonych z mocnego papieru lub z płótna. Pieniądze papierowe i metalowe w większej ilości pakuje się w płótno, worki, skrzynki lub beczki. Materye wartościowe, jak jedwabne, koronki i t. p. pakuje się w nieprzemakalne płótno lub do skrzynki. Przedmioty mniejszej wartości pakuje się w mocny papier. Przedmioty wartościowe pakuje się w płótno i w skrzynki. Listy pieniężne i pakiety

z podaną wartością pieczętuje się mocnym lakiem i wyraźną pieczęcią.

7. **Adres przesyłkowy.** Do każdego pakietu dodaje się adres przesyłkowy, opatrzony tym samym adresem odbiorcy, jaki na pakiecie podano. W Austryi, do Węgier, Bośnii i Hercegowiny do pakietów używa się krajowych adresów przesyłkowych, zaś do zagranicznych pakietów używa się zagranicznych adresów przesyłkowych. Pod jednym adresem przesyłkowym wolno wysłać do tego samego adresata trzy pakiety. Jednak z jednym adresem przesyłkowym nie wolno przesyłać pakietów wartości poniżej 100 kor. i powyżej 100 kor., pakietów workowych i luźno idących, pakietów opłatnych i nieopłatnych. Przy przesyłkach do Włoch dodaje się do każdego pakietu osobny adres przesyłkowy. Do pakietów za granicę wysyłanych, oprócz adresu przesyłkowego dodaje się deklaracye cłowe i statystyczne. Deklaracye statystyczne dodaje się również do pakietów, wysyłanych do Węgier.

8. **Listy zwykłe dworcowe i awiza kolejowe.** Listy zwykłe mogą być opłacone lub nieopłacone. Jednak listy, adresowane do urzędów, uwolnionych od opłaty, muszą być przez nadawcę opłacone.

Listy dworcowe. Adresat za miesięczną opłatą 10 kor. może odbierać listy lub gazety od nadawcy wprost na dworcu kolejowym z pewnego oznaczonego pociągu. Listy takie muszą pochodzić od jednego i tego samego nadawcy.

Awiza kolejowe, noty kolejowe i t. p. przesyła się do adresatów pocztą. Zarząd kolejowy awiza kolejowe opłaca sześćhalerzowemi markami i tę opłatę zalicza odbiorcy do zapłaty. Urzędy pocztowe doręczają awiza kolejowe za potwierdzeniem odbioru w książce awizowej.

Listy pilne (express). Jeżeli nadawca sobie życzy, aby list został zaraz po przyjściu doręczony adresatowi, ma być adresowany d o k ł a d n i e tj. zawierać imię i nazwisko, tudzież mieszkanie adresata (ulicę i numer) oraz nadawca winien napisać na kopercie u dołu „doręczyć zaraz przez umyślnego posłańca“ („Express“). Listy pilnie w porze nocnej, po-

między godziną 10 wieczór a 6 rano, wcale nie są doręczane, jeżeli zaś nadawca życzy sobie, żeby list taki był komu w nocy doręczonym, to musi to na liście uwidocznić słowami: „i w nocy doręczyć“ (auch nachts zustellen). Na odwrotnej stronie listu musi być adres nadawcy napisany.

Listy pilne mogą być polecone lub nie i muszą być opłacone, a opłata wynosi 30 h., oprócz opłaty zwykłej za list, a jeżeli zaś adresat mieszka w miejscu, nie należącem do okręgu doręczeń, natenczas za każde 7½ kilometra odległości od urzędu pocztowego, ma dopłacić posłańcowi w Austro-Węgrzech 1 kor., z czego odtrąca się już zapłacone 30 h., jeżeli zaś adresat nie chce przypadającej kwoty dopłacić, natenczas nie doręcza mu się tego listu, lecz zwraca się do miejsca nadania z uwagą, że adresat dopłaty uiścić nie chciał. Należytość uiszcza się przylepianiem marek odpowiedniej wartości. Listów w miejscu doręczyć się mających jako „Express“ posyłać nie można. Do Niemiec można posyłać listy „Express“ na koszta adresata. Należytość „Expressową“ muszą nawet i wszelakie urzęda opłacać.

9. **Karty korespondencyjne** służą do pisania mniejszych doniesień. Przednia część karty służy wyłącznie do napisania adresu, odbiorcy i nadawcy. Na odwrotnej stronie karty pisze się korespondencye. Jednak w Austryi, do Węgier, Bośnii i za granicę na kartkach z widokami może być użytą połowa przedniej lewej części karty do korespondencyi.

Karty korespondencyjne mają być opatrzone napisem „Karta korespondencyjna“. W wewnętrznym obrocie Austryi wolno wysyłać karty korespondencyjne również bez napisu. Karty, które mają być wysyłane jako druki za opłatą 3 halerzy, muszą być opatrzone napisem „Druki“. Na takich kartach napis „Karta korespondencyjna“ musi być opuszczony lub przekreślony.

Karty z widokami, opatrzone napisem „Druki“, na których umieszczono korespondencye niedozwoloną na drukach, wykluczone są od przesłania. Karty z przyczepionemi próbkami i wzorami, mogą zawierać doniesienia tylko przy próbkach dozwolone. Karty

korespondencyjne może nadawca sam sporządać, jednak takie karty muszą się zgadzać z urzędowemi co do rozmiarów i jakości papieru. Karty sprzeciwiające się powyższym przepisom, uważa się, jak niedopłacone listy.

10. **Druki.** Za zniżoną opłatą wolno przesyłać pocztą listową: druki, fotografie, rysunki, plany, nuty, i t. d. sporządzone zapomocą druku, litografii lub w inny mechaniczny sposób. Pisma, piórem lub maszyną napisane i w mechaniczny sposób odbite, a co najmniej w 20 egzemplarzach nadane, można również za zniżoną opłatą wysyłać. Jednak zwykłych pism, maszyną do pisania sporządzonych, po zniżonej opłacie, przesyłać nie wolno. Z drukarni, po zniżonej opłacie z przesyłanymi drukami nie wolno wysyłać listów, ani żadnej korespondencyi. Podane poniżej notatki jako nie mające charakteru korespondencyi, wolno na drukach umieszczać, a mianowicie:

1. Firmę i mieszkanie nadawcy.
2. Dzień wysłania i podpis nadawcy.
3. Na zaproszeniach i wezwaniach podanie nazwiska zaproszonego, dzień, miejsce i cel zebrania.
4. Na kartach wizytowych przesłanie pozdrowienia, życzenia, podziękowania, najwyżej w 5-ciu słowach
5. Podkreślić drukowane słowa w celu zwrócenia uwagi. Przekreślić lub podkreślić w cennikach zamówione przedmioty;
6. Zmienić cyfry lub wypisać nazwiska ajentów w cennikach.
7. Poprawić błędy drukarskie w korektach lub w drukach.
8. Dodać rękopisy do korektur.
9. Dołączyć rachunek do druków.

Z napisem „Druki“ po zniżonej opłacie nie wolno przesyłać drukowanych kart upominających lub rachunków, w których treści wpisano ręką datę konta i zapadłą kwotę. Nadawcze urzędy w razie spostrzeżenia, mają takie przesyłki zwracać nadawcy jako niedozwolone. Również oddawcze urzędy mają je

zwracać do nadawców z podaniem przyczyny. G. D. R. 1905 Nr. 36.

Druki, w których oprócz powyżej wspomnianych dopisków umieszczono korespondencyę, są wykluczone od przesyłania pocztą, a zatem kartki ilustrowane z napisem „Druki“, na których korespondencyę umieszczono, wykluczone są od przesyłania pocztą.

11. **Gazety, cenniki, katalogi i t. p.** W Austryi i Węgrzech mogą redakcye, księgarze, fabrykanci, kupcy i inni przedsiębiorcy wysyłać gazety, druki, cenniki, katalogi i t. p. za zniżoną opłatą, jeżeli te druki:

1. Regularnie są wydawane (najmniej cztery razy do roku i na pocztę nadawane.

2. Jeżeli oznaczone są jako druki peryodyczne. (Oznaczenie, podanie terminu wydawania i t. p.). Gazety i druki, wydawane więcej razy tygodniowo i jako peryodyczne pisma oznaczone, opłaca się, bez względu na wagę, jedną 2 hal. marką gazetową. Czasopisma i druki, wydawane raz tygoniowo, a co najmniej 2 razy miesięcznie, opłaca się aż do wagi 230 gr. 2 h. marką gazetową. Jeżeli waga egzemplarza 250 gr. przewyższa, płaci się za każde następne 100 gr. po jednej 2 h. marce gazetowej. Czasopisma i druki rzadziej niż dwa razy w miesiącu wydawane, opłaca się za każde 100 gr, jedną marką gazetową po 2 h. Czasopisma, wydawane rzadziej niż 4 razy do roku. opłaca się jako zwykłe druki. Gazety, czasopisma, których waga 1 kg. od numeru przekracza, muszą być jako pakiety wozowe (frachty) nadane. Czasopisma bez dodatków pomiędzy Austryą a Węgrami, wolno nadawać tylko do 500 gr. Marki gazetowe służą do opłaty gazet i czasopism, tylko w Austryi i do Węgier. Do innych państw gazety i czasopisma muszą być opłacane zwykłemi markami pocztowemi. Reklamacye o brakujące gazety i t. d. wysyła się bezpłanie wprost do redakcyj w otwartych kopertach.

Opłata za *dodatki do gazet* w Austryi, Bośnii i Hercegowinie wynosi za każdy dodatek do 10 gr. 1/3 h., do 20 gr. 2/3 h., do 30 gr. 1 h. — waga dodatku dozwolona jest tylko do 30 gr.; ułamki halerza zaokrągla się na całego halerza. Do Węgier zaś

opłata wynosi za każde 100 sztuk do wagi 250 gr. — 1 kor. Waga *dodatku* do Węgier nie może 250 gr. przekraczać.

12. **Próbki i wzory** można wysyłać za opłatą zniżoną. Do próbek i wzorów wysyłanych za zniżoną opłatą nie wolno dołączać pism ani korespondencyj. Poniżej podane notatki jako nie mające charakteru prywatnej korespondencyi wolno umieszczać na próbkach i wzorach:

1. Podpis nadawcy, podanie firmy, adresu, znaku handlowego i fabrycznego.
2. Podanie ceny, ilości, wagi, miary.
3. Podanie pochodzenia, czasu zbioru, rodzaju, nazwisk hodowcy przy nasionach.

13. **Dokumenty.** W Austryi, do Węgier, Bośni i Hercegowiny niema zniżonej opłaty od przesyłek dokumentów. Dokumenty t. j. pisma, akta sądowe, rachunki, listy frachtowe, nuty pisane, rękopisy itp. wolno wysyłać po zniżonej opłacie do zagranicznych krajów. Do dokumentów za zniżoną opłatą przesyłanych nie wolno dołączać pism ani korespondencyi.

14. **Rekomendacya.** Listy, karty korespondencyjne. druki, gazety, próbki, wzory i dokumenty, można nadawać jako polecone za rewersem lub książką nadawczą.

Na poleconych przesyłkach musi być podany dokładny adres odbiorcy. Przesyłki adresowane pojedynczemi literami lub cyframi nie mogą być rekomendowane. Adres na poleconych przesyłkach pisze się atramentem. Może on być także drukowany, litografowany, lub pisany atramentowym ołówkiem. Polecone przesyłki można nadawać za rewersem zwrotnym. Polecone przesyłki muszą być przez nadawcę opłacone. Wyjątkowo do Niemiec wolno polecone przesyłki nadawać nieopłacone.

Doniesienie o doręczeniu. Nadawca poleconego listu w obrocie wewnętrznym w Austryi, może zażądać, by o nadejściu tego listu, do miejsca przeznaczenia, powiadomionym został. Za takie urzędowe powiadomienie, musi nadawca z góry zapłacić oprócz zwykłej opłaty i rekomendacyi, jeszcze dodatkową nale-

żytość w kwocie 25 hal. — na liście zaś należy oznaczyć litery R. F.

15. **Przekazy pocztowe** wystawia się w walucie kraju przeznaczenia np. w Austyi do Węgier, Bośni Hercegowiny i Czarnogóry w koronach i halerzach, do Francyi, Monaco, Szwajcaryi, Włoch we frankach i centimach, do Niemiec w markach i fenigach, do Rosyi w rublach i kopiejkach i t. d. W Austryi urzędy pocztowe obliczają obce waluty na przekazach podane według stałego kursu na koronową walutę i przyjmują na przekazy pieniężne tylko w koronowej walucie. Waluty i kwota do jakiej przekazy można wysyłać podane są w taryfie przekazów. Do wystawiania przekazów w Austryi, do Węgier, Bośni i Hercegowiny używa się krajowych blankietów a w obrocie zagranicznym, zagranicznych blankietów przekazowych. Na odcinkach przekazów do Anglii, Ameryki i Rosyi nie wolno umieszczać żadnej korespondencyi. Telegraficzne przekazy w Austryi wolno wysyłać do wszystkich urzędów pocztowych. Na przekazach adresowanych do urzędów pocztowych, gdzie niema telegrafu, podaje się obok urzędu pocztowego także oddawczą stacyę telegrafu rządowego. Do Węgier, Bośni i Hercegowiny przyjmuje się telegraficzne przekazy tylko do miejsc, gdzie są stacye telegrafu. Telegraficzne przekazy można wysyłać do Anglii, Belgii, Bułgaryi, Danii, Egiptu, Francyi, Monaka, Japonii, Luksemburgu, Holandyi, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Rumunii, Szwecyi, Serbii, Tunisu i do Włoch.

Termin ważności przekazów ograniczono w obrocie z krajami europejskimi na 1 miesiąc, z za europejskimi na 5 miesięcy, po upływie miesiąca wpłaty.

16. **Zlecenia pocztowe** służą do ściągania dłużnych kwot za pośrednictwem urzędów pocztowych. Do wystawiania zlecenia używa się blankietu z napisem „Zlecenie pocztowe“, w którem podać należy dokładny adres wysyłającego i adres dłużników. Dłużną kwotę należy podać w zleceniu i w dokumencie, w walucie kraju przeznaczenia. Jako dokumenty mogą być uważane: rachunki, przekazy kupieckie, weksle, papiery dłużne, kwity, kupony itp. Za pomocą jedne-

go zlecenia można wysłać dokumenty dłużne do pięciu dłużników. Kraje do których wolno wysyłać zlecenia są: Austrya, Węgry, Bośnia, Hercegowina 1000 kor., Belgia 1000 fr., Egipt 1000 fr., Francya, Monako, Algier 1000 fr., Holandya 480 gld. hol., Luksemburg 1000 fr., Niemcy 800 mk., Norwegia 720 kor. skand., Rumunia 1000 lei, Szwecya, Dania 720 kor. skand., Szwajcarya 1000 fr., Turcya 1000 fr., Serbia 1000 fr., Włochy 1000 fr. Zlecenia adresuje się do urzędów pocztowych oddawczych i nadaje jako polecone przesyłki. W uwadze zlecenia, które ma być zaraz zwrócone obok podanego dnia zapłaty pisze się notatkę „natychmiast zwrócić" (sofort retour). Oddawcze urzędy ze ściągniętej kwoty zlecenia potrącają opłatę od przekazu i należytość za ściągnienie od każdego dłużnika 10 h., a resztę przekazem odsyłają nadawcy.

17. **Listy pieniężne** można przesyłać w Austryi do Węgier, Bośni, Hercegowiny, Niemiec, Grecyi, Szwajcaryi i Turcyi. W listach pieniężnych wolno przesyłać pieniądze papierowe i metalowe, papiery wartościowe i dokumenty. Listy pieniężne mogą ważyć 250 gr. Wysokość wartości listów pieniężnych nie jest ograniczoną. W Austryi, do Węgier, Bośnii i Hercegowiny można nadawać listy pieniężne prywatne z banknotami austryackimi celem urzędowego przeliczenia i opieczętowania przez urząd pocztowy. Listy pieniężne do innych państw mają być przez nadawcę zapakowane. Listy pieniężne można posyłać także jako pilne (Express), należytość 30 hal.

18. **Listy wartościowe** można wysyłać do Anglii, angielskich kolonij, Argentyny, Belgii, Bułgaryi, Ceylonu, Chile, Danii, Egiptu, Francyi, Kamerunu, Luksemburgu, Hiszpanii, Holandyi, Norwegii, Portugalii, Rumunii, Rosyi, Szwecyi, Szwajcaryi, Serbii, Tangeru, Tripolisu, Tunisu, Turcyi i Zanzibaru.

W listach wartościowych nie wolno przesyłać: monet, złotych, srebrnych i metalowych wyrobów, drogich kamieni, przedmiotów ocleniu podlegających i zabronionych losów. Listy wartościowe nie mają ograniczenia co do wagi. Listy wartościowe muszą być przez nadawcę opieczętowane i przy nadaniu

opłacone. Wartość listów wartościowych podaje się we frankach i centimach.

19. **Pakiety i frachty pocztowe.** Przesyłki wozowe do 3 względnie 5 klgr. wagi nazywają się „pakietami pocztowymi“ (colis postaux), przesyłki zaś wozowe od 5-ciu aż do 50 klgr. wagi nazywają się frachtami pocztowymi. W pakietach i frachtach nie wolno przesyłać: przedmiotów łatwo zapalnych, gryzących płynów, dynamitu, prochu strzelniczego, kapsli, zapałek, ogni sztucznych, fosforu, nafty, siarki, sadzy i innych łatwo zapalnych przedmiotów. Do Niemiec nie wolno wysyłać kiełbas i mięsa w hermetycznie zamkniętych naczyniach. Jednak wędliny w całości niesiekane, jak: szynkę, wędzonkę i t. p. pakowane w koszach lub płótno, wolno do Niemiec wysyłać. W pakietach pocztowych do Węgier i za granicę wysyłanych nie wolno przesyłać korespondencyj.

20. **Przesyłki powziątkowe,** za które urząd pocztowy przyjmuje na siebie obowiązek ściągnięcia kwoty przez nadawcę oznaczonej i wypłacenia ściągniętej kwoty nadawcy zowią się „powziątkowemi“ (Nachname).

a) Listowne przesyłki można przesyłać za pobraniem do następujących krajów: Austrya, Węgry, Bośnia, Hercegowina do 1000 koron, Belgia 1000 fr., Chile 200 pesos, Francya, Monako, Algier 1000 fr., Holandya 500 guld. hol., Japonia 400 jen, Luksemburg 1000 fr., Niemcy 800 marek, Norwegia 720 kroner skand., Szwecya 720 kron. skand., Szwajcarya 1000 fr., Tunis 1000 fr, Turcya 1000 fr., Włochy 1000 fr.

b) Pakiety pocztowe: Austrya, Węgry, Bośnia, Hercegowina 1000 K, Belgia 1000 K, Dania 1000 K, Egipt 1000 K, Finlandya 500 K, Francya 1000 K, Holandya 1000 K, Hiszpania 1000 K, Luksemburg 1000 K, Bułgarya 500 K, Madeira 500 K, Niemcy 1000 K, Norwegia 1000 K, Portugalia 500 K, Rumunia 500 K, Grecya 1000 K, Szwecya 1000 K, Szwajcarya 1000 K, Serbia 1000 K, Tripolis 1000 K, Tunis 500 K, Turcya 500 K, Włochy 500 K, Ameryka zjedn. stany 1000 K.

c) Frachty pocztowe: Austrya, Węgry, Bośnia, Hercegowina 1000 K, Anglia 1000 K, Belgia 1000 K,

Czarnogóra 1000 K, Dania 500 K, Francya 1000 K, Grecya 500 K. Holandya 1000 K, Luksemburg 1000 K, Niemcy 1000 K, Norwegia 1000 K, Portugalia 500 K, Rumunia 500 K, Szwecya 1000 K, Szwajcarya 1000 K, Ameryka półn. stany zjedn. 1000 K.

Na przesyłkach powziątkowych listowych podaje nadawca w górnej częci przesyłki swój dokładny adres, poniżej adresu kwotę powziątku w walucie kraju przeznaczenia, np. do Niemiec w markach i fenigach, wreszcie podaje się adres odbiorcy i miejsce przeznaczenia. W miejscu przeznaczenia po doręczeniu przesyłki potrąca się z kwoty powziątkowej opłatę od przekazu i należytość 10 hal. za ściąganie, a resztę odsyła się nadawcy przekazem. Przesyłki listowe i pakiety powziątkowe bez wartości do 250 gr. nadaje się jako polecone przesyłki powziątkowe. Do pakietów i frachtów powziątkowych dodaje się adres przesyłkowy z dołączonym przekazem powiątkowym. Kwotę powziątku na przekazie podaje nadawca zawsze w koronach i halerzach, poniżej kwoty powziątku podaje nadawca swój własny adres. Przesyłki powziątkowe należy oznaczyć napisem „Powziątek“ (Nachname Remboursement). Obok napisu „powziątek“ pisze się kwotę powziątku, oraz adres nadawcy, jakoteż dokładny adres odbiorcy i miejsce przeznaczenia. Kwota powziątku nie oznacza wartości przesyłki.

21. **Telegramy**. Każdy telegram musi być napisany wyraźnie i czytelnie. Telegramy pisze się atramentem lub atramentowym ołówkiem. W telegramie używa się tylko cyfr arabskich. W adresie, który ma być napisany dokładnie, podaje się stacyę telegrafu jako ostatnie słowo. Wszelkie dopiski i skreślenia ma nadawca potwierdzić swoim podpisem. Wszystko co nadawca w telegramie napisze, podlega oszacowaniu i opłacie, przecinków nie liczy się i nie przesyła. Podobnie nie liczy się znaków rozdzielenia, apostrofów, i łączników. Podkreślenia, klamry, cudzysłowa i pojedynczo stojące litery lub cyfry liczy się jako pojedyncze słowa. Kropki, przecinki, spójniki i znaki dzielenia, w grupie cyfr lub liter stojące liczy się za jednę literę lub cyfrę. Długość słowa w zwykłej mo-

wie może wynosić do 15 liter. Każdą grupę do 5-ciu liter liczy się za jedno słowo. W telegramach o umówionej mowie długość słowa może wynosić najwyżej 10 liter. W adresie telegramu stacyę oddawczą telegraficzną nawet z bliższem określeniem, jakie podano w spisie urzędów telegraficznych, liczy się za jedno słowo. Poszczególne rodzaje telegramów oznaczy się słowami lub znakami konwencyonalnymi. Znaki konwencyonalne pisze się pomiędzy dwukreskami i liczy się jako pojedyncze słowo.

D. Pilne telegramy maja pierwszeństwo przed innymi telegramami i podlegają potrójnej opłacie zwykłego telegramu.

PRx. Odpowiedź zapłacona **x** słów, lub Pilna odpowiedź zapłacona **x**, **PRDx.** Jeżeli nadawca opłaca odpowiedź, musi podać ilość zapłaconych słów cyframi.

TC. Kolacyonowanie. Za opłatą ¼ części należytości zwykłej opłaty telegramu, może nadawca żądać powtórzenia telegramu przez stacyę odbierającą.

PC. Telegraficzne potwierdzenie odbioru. Pilne telegraficzne potwierdzenie odbioru **PCD.** Pocztowe potwierdzenie odbioru telegramu **PCD.** Za telegraficzne potwierdzenie odbioru opłaca się telegram o pięciu słowach. Za pilną odpowiedź odbioru telegramu opłaca się potrójną należytość telegramu o pięciu słowach. Za pocztowe potwierdzenie odbioru telegramu w Austryi, do Węgier, Bośni i Hercegowiny opłaca się 55 h. a do innych państw 50 halerzy.

FS. Nadesłane telegramy. Nadawca może zapłacić za nadesłanie telegramu do następnej stacyi. Za dalsze nadesłanie należytości opłaca odbiorca.

J. lub „Jour“ oznacza telegramy, których w nocy nie należy doręczać. One mają być doręczane w dzień.

RO. Telegramy, które otwarte doręczone być mają.

MP. Telegramy, które do własnych rąk doręczone być mają.

TMx. Telegramy o kilku adresach. Nadawca może wysyłać telegram do 100 słów z kilkoma adresami. Za każdy następny adres opłaca po 50 hal.,

a przy pilnych telegramach po 1 K. Telegram o kilku adresach może być wysłany tylko do jednej i tej samej stacyi.

XP. Posłaniec zapłacony. **XPFrx.** Posłaniec zapłacony x franków.

XPT. Posłaniec zapłacony, o wysokości opłaty telegraficznie zawiadomić.

XPP. Posłaniec zapłacony, o wysokości opłaty pocztą zawiadomić.

PR. Pocztą rekomendowano. Jeżeli telegram ma być wysłany pocztą jako polecony list.

GP. posterestante.

GPR. Posterestante rekomendowano.

TR. Telegraf restante.

Z. Telegram gazetowy. W Austryi i Węgrzech wynosi opłata w nocnych wolnych godzinach za 500 słów telegramu gazetowego 10 K. za każde następne 100 słów 2 K. Telegramy gazetowe o więcej adresach są niedozwolone.

22. **Nadawanie przesyłek.** Zwykłe przesyłki listowe wrzuca się do skrzynek listowych. Przesyłki za rewersem nadaje się w urzędzie pocztowym. Przesyłki polecone, przekazy, listy pieniężne i pakiety. można nadawać zapomocą książki nadawczej. Książki nadawcze mniejsze kosztują po 40 h., a większe po 60 h. Książki nadawcze urządzone są do kopiowania W celu otrzymania kopii wkłada się pomiędzy pierwszą a drugą kartkę książki papier indygowy, za pomocą którego odbija się kopię oryginalnego pisma. Do pisania w książce używa się ołówka atramentowego. Odwrotna strona kopii służy do nalepiania rewersów nadawczych pojedynczych przesyłek. W książce wpisuje się za każdym razem przekazy na osobnej karcie, a inne przesyłki stosownie według oddziałów nadawania także na osobnych kartach. Za pomocą książki wolno również pojedyncze przesyłki nadawać.

Telegramy nadaje się bez rewersu nadawczego. Rewers nadawczy na telegram na żądanie wydaje się za opłatą 18 h.

Przesyłki, do nadania i wysłania przeznaczone mają być odpowiednio opakowane, opieczętowane, i potrzebnymi dokumentami zaopatrzone. Jeżeli prze-

syłki mają być oblepione markami, ma nadawca marki na listach, przesyłkach listowych, przekazach na adresach przesyłkowych w przepisanem miejscu sam nalepić. Nadawca na podstawie dowodu nadania, lub książki nadawczej, ma prawo żądać reklamacyi, względnie wynagrodzenia zgubionej przesyłki.

28. **Doręczanie przesyłek.** Zwykłe przesyłki listowe doręcza się adresatom lub ich domownikom bez potwierdzenia odbioru i bez legitymacyi. Przesyłki, za rewersem nadane, doręcza się za potwierdzeniem odbioru adresatowi lub jego pełnomocnikowi. Przesyłki „posterestante“ obowiązany jest adresat sam w urzędzie pocztowym odbierać.

Legitymacya. Adresat osobiście nieznany obowiązany jest wylegitymować się t. j. wykazać tożsamość swojej osoby za pomocą paszportu, karty legitymacyjnej, karty przynależności, książki służbowej, robotniczej, podatkowej, wojskowej, legitymacyi kolejowej itp. Daty legitymacyi, oraz miejsce wydania tejże, mają być na rewersie oddawczym zanotowane.

Poręczenie. Jeżeli adresat niema legitymacyi, może być przesyłka doręczoną także za poręczeniem tożsamości odbiorcy. Świadek, poręczający tożsamość osoby ma podpisać na rewersie odbiorczym swoje imię i nazwisko i dodać pod swym podpisem notatkę „jako świadek“.

Pełnomocnictwo. Adresat może do odbioru swych przesyłek upoważnić inną osobę. W tym celu obowiązany jest wystawić tej osobie pełnomocnictwo. Do wystawienia pełnomocnictwa używa się druku nr. 74, który na poczcie bezpłatnie otrzymać można. Podpis adresata na pełnomocnictwie może być legalizowany notaryalnie, sądownie lub przez urząd pocztowy. Pełnomocnictwo i legalizacya podpisu adresata na pełnomocnictwie pocztowym są wolne od stempla. Pełnomocnictwa muszą być złożone w urzędzie pocztowym i tychże nie zwraca się adresatom. Przesyłki op 100 K. wartości w razie nieobecności adresata lub jego pełnomocnika może listonosz doręczyć domownikom adresata. Jeżeli adresat zastrzegł sobie odbiór przesyłek do 100 K., lub gdy na przesyłce w adresie podano notatkę „do własnych rąk adresata“ doręcza

również przesyłki poniżej 100 K. wartości tylko samemu adresatowi lub jego pełnomocnikowi.

Przesyłki za rewersem zwrotnym doręcza się samemu adresatowi lub jego pełnomocnikowi. Przesyłki listowe zwykłe i polecone, nadeszłe po śmierci adresata, jego rodzinie. Jednak pisma urzędowe, nadeszłe po śmierci adresata zwraca się do miejsca nadania.

Pisma cywilne sądowe podlegają w miejscu opłaceniu 6 h., a pisma sądów zamiejscowych do 50 gr. 10 h., a nad 50 gr. 20 h. Pisma sądowe w sprawach karnych za niebieskim rewersem zwrotnym doręcza się adresatom do własnych rąk. Pisma sądowe w cywilnych sprawach za rewersem zwrotnym żółtym lub niebieskim doręcza się adresatowi lub jego pełnomocnikowi. Pisma sądowe za rewersem białym w sprawach cywilnych i karnych doręcza sie adresatowi, a wrazie jego nieobecności także jego domownikom.

Niedoręczone pisma w sprawach karnych z podaniem dowodu zwraca się zaraz do dotyczących sądów, zaś pisma sądowe w sprawach cywilnych pozostawia się 14 dni w urzędzie pocztowym, gdzie mogą być przez adresata odebrane.

24. **Opłata za doręczenie.** Za doręczenie przesyłek obowiązany adresat zapłacić:

za przekaz z kwotą do 1000 K. . .	6 h.
za list pieniężny do 1000 K. . . .	10 h.
za list pieniężny nad 1000 K. . . .	20 h.
za pakiet do 6 klgr.	10 h
za pakiet nad 5 klgr.	20 h.

Jeżeli jest więcej pakietów do tego samego adresata, opłaca się za najcięższy pakiet 20 hal. a za wszystkie dalsze po 10 h. Za doręczenie awiza na nadeszły list pieniężny lub pakiet opłaca się 4 hal. Jeżeli więcej posyłek do jednego listu frachtowego należy, to awizo pobiera się za każdą posyłkę z osobna.

Za oclenie lub interwencyę przesyłki, podlegającej opłacie akcyzowej, opłaca się po 20 h. Za oclenie i doręczenie pakietu pocztowego opłaca się 25 h.

25. **Opłata skrytki pocztowej.** Adresat może zastrzedz sobie odbiór przesyłek w urzędzie poczt. Oświadczenie zastrzeżenia odbioru przesyłek ma wy-

stawić na druku nr. 66., który w urzędzie poczt. może otrzymać. Za odbieranie przesyłek listowych obowiązany jest adresat opłacać miesięcznie po 2 korony, wraz z przekazem 3 korony.

Za odbieranie pakiecików w urzędzie pocztowym opłaca się miesięcznie po 6 Koron. Adresat, który płaci skrytkowe od pakietów, ma prawo żądać bezpłatnie skrytki na listy i przekazy pocztowe.

Oprócz tej opłaty obowiązany jest adresat opłacić za każdy awizowany adres przesyłkowy po 4 h. za każdą do 48 g. po zaawizowaniu nie odebraną przesyłkę, należytość składową od każdej przesyłki 5 h.

Pocztowe kasy oszczędności. Niemal wszystkie pocztowe urzędy austryackie przyjmują wkładki począwszy od 1 kor., na które wydają bezpłatnie książeczki. Kwoty wyżej 2 kor., procentuje się wedle stopy 3%. Wkładki do wysokości 40 kor. można podjąć natychmiast w jakimkolwiek urzędzie pocztowym, wyższe zaś wkładki wolno odbierać tylko za asygnatą urzędu kas pocztowych oszczędności we Wiedniu, dokąd należy wprzód wypowiedzenie przesłać. Celem ułatwienia zebrania kwot mniejszych niż 1 kor., służą karty oszczędności po 10 h., na które częściowo nalepia się zwykłe znaczki pocztowe, które nie mogą być dziurkowane, lecz zupełnie czyste, a gdy wartość ich wyniesie 1 kor., przyjmuje się je jako gotówkę i wydaje książeczkę kasy oszczędności. Na wkładkę zwyż 100 kor. wydaje centralny zarząd kas pocztowych w Wiedniu potwierdzenie, które winno się zachować, a gdyby takowe nie nadeszło, należy je reklamować. Jednej osobie nie wolno mieć więcej jak jedną książeczkę kasy oszczędności, równie wkładka nie może przenosić 2000 kor.

Nowe rozporządzenia, które weszły w życie z dniem 1 października 1907. Normalna waga listów zagranicznych zostaje podwyższona. Portoryum wynosić będzie 25 hal. za pierwsze 20 gramów, a 15 hal. za każde następne 20 gramów. Można też będzie z góry frankować odpowiedź na listy zagraniczne z wyjątkiem Czarnogóry, Rosyi, Portugalii, Serbii. Mianowicie sprzedawane będą tak zwane kupony na odpowiedź *(Antwortschein, Couponsrépons)* i ktoś

wysyłając na przykład list do Anglii, dołączy do niego ów kupon, odbiorca zaś listu w Anglii wymienia go sobie w urzędzie pocztowym na zwykłą markę pocztową wartości 25 h. i zafrankuje nią odpowiedź. Kupony te sprzedaje urząd pocztowy po 28 h. za sztukę.

Rozporządzenie Minist. handlu o markach na cele dobroczynne. Wedle rozporządzenia Ministerstwa handlu wolno na stronie adresowej listów i kart korespondencyjnych przylepiać t. zw. marki na cele dobroczynne, marki narodowe, Towarzystwa Szkoły ludowej i t. p. Karty takie odtąd nie będą traktowane jako listy i będą wolne od opłaty uzupełniającej.

Również drukowane kartki prywatnego nakładu, odpowiadające wielkością i formą kartom korespondencyjnym, podlegać będą odtąd opłacie jak druki: należy jednak napis „karta korespondencyjna“ lub „karta pocztowa“ przekreślić, a natomiast napisać: „Druk“.

Czeki.

Każdy może przystąpić do tak zwanego obrotu czekowego pocztowej kasy oszczędności, czyli stworzyć sobie konto czekowe w tej kasie.

Każdy posiadacz konta czekowego otrzymuje blankiety zielone, za pomocą których może ktokolwiek w jakimkolwiek urzędzie pocztowym złożyć na rzecz jego sumę nieograniczoną.

Sposobu tego używają wszystkie instytucye bankowe i handlowe, a jest on o tyle wygodniejszym od przekazów, że kosztuje mniej niż przekaz i można za pomocą czeku posłać sumę nieograniczoną. Na blankiecie takim, który na przykład jakiś bank wydaje bezpłatnie swemu dłużnikowi, pisze się kwotę, którą posyłamy, nadto imię i nazwisko płacącego. Blankiet ten oddaje się wraz z pieniądzmi na poczcie. Urzędnik potwierdza na kuponie odbiór pieniędzy, odcina go i wręcza nadawcy.

Kupon należy przechowywać, jak recepis, gdyż stanowi on dowód posłania pieniędzy.

Reklamacye.

Jeżeli nadawca chce dowiedzieć się o prawidłowem doręczeniu lub o losie przesyłki, nadanej za recepisem, musi wnieść reklamacyę.

Termin do wniesienia reklamacyi w Austryi i w obrocie z Niemcami wynosi 6 [sześć] miesięcy od dnia nadania przesyłki.

W obrocie z Węgrami i zagranicą wynosi termin reklamacyjny jeden rok.

Reklamacyę można wnieść w każdym urzędzie pocztowym, za okazaniem rewersu nadawczego, lub książki pocztowej nadawczej.

Także można wnieść reklamacyę pisemną lub ustną wprost do c. k. Dyrekcyi poczt i telegrafów. Przy wniesieniu pisma reklamacyjnego do Dyrekcyi pocztowej, jest wskazanem dokładnie podanie znamion i daty nadania przesyłki lub doręczenie dowodu nadania.

Za reklamacyę uiszcza się 25 halerzy.

Po nadejściu odpowiedzi na reklamacyę urząd pocztowy zawiadamia reklamanta osobnem pismem urzędowem o wyniku reklamacyi.

Reklamacye wnoszone do redakcyi czasopism są zupełnie bezpłatne. Można je wnosić na ćwiartce papieru złożonej we dwoje lub w kopercie niezamkniętej.

Odpowiedzialność Zakładu pocztowego.

W razie zaginięcia listu poleconego przyznaje Zakład pocztowy nadawcy wynagrodzenie 50 koron, względnie za listy polecone zagraniczne 50 franków.

Wypłata odszkodowania następuje po stwierdzeniu zaginięcia listu poleconego do rąk nadawcy, który wykaże się dowodem nadania [recepisem nadawczym lub pocztową książką nadania] i który w przepisanym terminie list reklamował.

Nadawca i odbiorca winni przedłożyć oświadczenie, że listu rekomendowanego nie otrzymali.

Wypłata wynagrodzenia za zaginiony list polecony może nastąpić do rąk adresata tylko wtedy,

jeżeli nadawca legalną cesyą swe prawa przeleje na odbiorcę.

Ponieważ wypłata wynagrodzenia może nastąpić tylko za zwrotem recepisu nadawczego, zaleca się staranne przechowywanie tych dokumentów.

Zakład pocztowy nie przyjmuje odpowiedzialności za opóźnianie listów w transporcie lub doręczeniu, chociażby to opóźnienie wynikło z winy funkcyonaryuszów pocztowych.

Także nie odpowiada Zakład pocztowy za przesyłane w listach poleconych kwoty pieniężne.

W razie opóźnienia terminu reklamacyjnego traci nadawca prawo do żądania wynagrodzenia za przesyłkę poleconą.

Nadto przyznaje Zakład pocztowy wynagrodzenie za zaginiony, uszkodzony pakiet lub za ubytek zawartości jego i za listy wartościowe, do wysokości deklarowanej wartości.

Nie przyznaje się jednak odszkodowania za opóźnienie w transporcie lub doręczeniu pakietów i listów wartościowych.

W razie zaginięcia, uszkodzenia lub ubytku zawartości pakietu o niedeklarowanej wartości, przyznaje za każdy kilogram 5 kor.

Przy wymiarze odszkodowania za zaginiony, uszkodzony lub za ubytek zawartości pakietu zawierającego wyroby masarskie, wiktuały, mięsiwo, bity drób, dziczyznę, raki i t. p., oblicza się odszkodowanie według cen targowych tej miejscowości, w której przesyłka nadana.

Przy uszkodzeniach przesyłek oszacowuje się szkodę przez rzeczoznawców. Strona może się domagać odszkodowania tylko za uszkodzoną część zawartości.

Jeżeli zaginięcie, uszkodzenie lub ubytek zawartości pakietu nastąpi z winy nadawcy, a mianowicie wskutek niedokładnego [nieczytelnego lub niewyraźnego] adresu niedostatecznego opakowania, lub odpadnięcia nietrwale przytwierdzonego adresu, wtedy Zakład pocztowy nie przyznaje odszkodowania.

Za przesyłki z płynami, przesyłki z natury łatwo łamliwe i podlegające szybkiemu zepsuciu lub zgni-

liźnie, jak wyroby masarskie, dziczyznę, bity drób itp. nie przyjmuje Zakład pocztowy w razie zepsucia lub uszkodzenia ich zawartości, żadnej odpowiedzialności, czyli nie przyznaje odszkodowania.

Niedoręczalne przesyłki z przedmiotami podlegającymi szybkiemu zepsuciu lub zgniliźnie, sprzedaje Zakład pocztowy w drodze publicznego przetargu czyli licytacyi, na rzecz nadawcy.

Wypłata odszkodowania za pakiety następuje do rąk nadawcy, który wykaże się dowodem nadania.

Adresat wtedy tylko może żądać przyznania wynagrodzenia, jeżeli przyjmie uszkodzoną przesyłkę lub z ubytkiem zawartości, z zastrzeżeniem odszkodowania.

Za zaginioną przesyłkę może odbiorca domagać się wynagrodzenia na podstawie cesyi przekazującej prawa nadawcy na odbiorcę.

W razie zaginięcia listu wartościowego przyznaje Zakład pocztowy pełną deklarowaną wartość.

Jeżeli list wartościowy, zaginiony zawierał papiery wartościowe [weksle, książeczki Kasy oszczędności i t. p.] opiewające na pewne nazwisko, winien nadawca bezwłocznie spowodować amortyzacyę [sądowe unieważnienie] zaginionych papierów, wtedy zwraca się mu tylko koszta amortyzacyjne.

TABELA TELEGRAFICZNA

Z AUSTRO-WĘGIER.

Nazwa państw	za słowo K	za słowo h
Ameryka patrz Stany Zjednoczone		
Anglia	—	26
Arabia via Triest-Suez . . . . K 3.13	3	88
Argentyńska Republika	5	38
Australia	3	75
Austro-Węgry	—	6
Belgia	—	19
Bośnia i Hercegowina	—	6
Brazylia . . . . K 4.13 do	8	38
Bułgarya	—	16
Cap	3	13
Chiny (Macao)	5	75
Dania	—	21
Egipt . . . . K 1.25 do	2	—
Francya (Korsyka, Monaco, Rep. Andora)	—	16
Grecya via Triest (Corfu 19)	—	24
Hiszpania.	—	28
Indye	3	13
Japonia K 7.05, Formosa	6	05
Luxemburg	—	21
Montenegro	—	8
Niderlandy	—	16
Norwegia	—	32
Portugalia	—	33
Rosya europ. i Kaukaz	—	24
„ azyatycka 85 h. aż do	1	95
Rumunia	—	8
Serbia	—	8
Stany Zjednoczone Ameryki	2	50
Szwajcarya	—	8
Szwecya	—	24
Transvaal	3	13
Turcya europejska 28 h., azyatycka . .	—	40
Włochy graniczne okręgi	—	8
„ inne włoskie stacye	—	16

TARYFA OPŁATY LISTÓW.

DO	Listy za każde gramy	Listy opłacone h	Listy nie opłacone h	Karty korespondencyjne pojedyncze h	Karty korespondencyjne z odpowiedz h	Druki i próbki za każde gramy	Druki i próbki opłacone h	Należytość rekomendacyjna	Za recepis zwrotny	Należytość express
						druki do 50	3			
						„ „ 100	5			
Austro-Węgier, Bośni i Hercego-	do 20	10	20			„ „ 250	10			
winy, ks. Lichtenstein i w miejscu				5	10	„ „ 500	20	25	25	30
	nad 20—250	20	30			„ „ 1000	30			w miej-
						próbki do 250	10			scu nie
						„ „ 350	20			wolno
Sandżak Nowy Bazar . do 250 gr.	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Belgii . . . . . . do 1000 gr.	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Bułgaryi . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Danii i Irlandyi . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Francyi z Alg. i Monaco „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
						druki do 50	3			
						„ „ 100	5			
	do 20	10	20			„ „ 250	10			
Niemiec (z Helgolandem . . .				5	10	„ „ 500	20	25	25	30
	nad 20—250	20	30			„ „ 1000	30			
						próbki do 250	10			
						„ „ 350	20			
Gibraltaru . . . . . do 1000 gr.	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30

DO	Listy za każde gramy	Listy opłacone h	Listy nie opłacone h	Karty korespondencyjne pojedyncze h	Karty korespondencyjne z odpowiedz h	Druki i próbki za każde gramy	Druki i próbki opłacone h	Należytość rekomendacyjna	Za recepis zwrotny	Należytość express
Grecyi . . . . . . do 1000 gr.	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Anglii . . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Włoch i San Marino . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Luxenburga . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Malty . . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Czarnogóry . . . . „	15	10	20	5	10	50	5	25	25	30
Niederlandów . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Norwegii . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Portugalii . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Rumunii (Mołdawy i Wołoszczyzny) . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Rosyi (z Król. Polsk.) „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Szwecyi . . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Szwajcaryi . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30
Hiszpanii . . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Serbii . . . . . . „	15	15	30	10	20	50	5	25	25	30
Turcyi europ. . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	—
Do krajów Związku pocztowego . . . . „	15	25	50	10	20	50	5	25	25	30 lub nie wolno

Uwaga. Do Bośnii, Hercegowiny, Sandżaku, Nowego Bazaru expresowych listów nie wolno wysyłać. Przy próbkach najmniejsza należytość wynosi 10 hal. Próbki do 350 gramów można wysyłać do Anglii, angielskich kolonii, Belgii, Bułgaryi, Egiptu, Francyi, Grecyi, Hiszpanii, Hollandyi, Montenegro (Czarnogóry), Niemiec, Portugalii, Rumunii, Serbii, Szwajcaryi, na wyspę św. Heleny, Włoch, Stanów Zjednoczonych Ameryki i c. k. poczt na Waschodzie (Lewanty); — do reszty krajów tylko do 250 gramów.

Ustawy kolejowe

obowiązujące podróżującą publiczność w Austro-węg. monarchii.

(Wyciąg z regulaminu).

Spory między podróżującą publicznością a służbą kolejową rozstrzyga naczelnik stacyi, podczas jazdy nadkonduktor, prowadzący pociąg.

Skargi mogą być wnoszone ustnie lub piśmnie do przełożonych służbowych a także pomieszczane w księgach zażaleń, jakie znajdują się na każdej stacyi. Zarząd winien w jaknajkrótszym czasie dać odpowiedź na każde zażalenie, wniesione z podaniem nazwiska i miejsca zamieszkania skarżącego.

Zniżka ceny jazdy dla dzieci. Dzieci do ukończonego czwartego roku życia, dla których nie żąda się osobnego miejsca, przewozi kolej bezpłatnie. Dzieci od lat czterech do dziesięciu ukończonych, a i młodsze, jeśli wymaga się dla nich osobnego miejsca, mają prawo do zniżonej o połowę ceny miejsc. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do wieku dziecka, rozstrzyga je tymczasowo służbowy wyższy urzędnik.

Sprzedaż biletów na stacyach o frekwencyi ograniczonej może mieć miejsce tylko na pół godziny przed odejściem tego pociągu, którym zamierza odjechać podróżny; na stacyach, gdzie ruch pasażerski jest znaczny, można już żądać biletów na godzinę przed odejściem pociągu. Jeśli jednak między czasem odjazdu dwóch pociągów w tymże samym kierunku krótszy jest odstęp, w takim razie i na większych stacyach sprzedaż biletów rozpoczyna się na pół godziny przed odjazdem pociągu. Na pięć minut przed odjazdem tego nie można już żądać wydania biletu jazdy. Natomiast urzędnik kolejowy żądać może, aby należną za jazdę opłatę podróżni mieli odliczoną już w pogotowiu. Zamawianie całego przedziału osobnego należy uskutecznić najpóźniej na 30 minut przed odejściem pociągu, za uiszczeniem opłaty za ilość miejsc w przedziale, stosownie do klasy wagonu. W zamian otrzymuje się dowód, upoważniający do zajęcia oso-

bnego przedziału, jeśli naturalnie opróżniony przedział znajduje się w nadchodzącym pociągu. W przedziale nie może być pomieszczoną większa ilość podróżnych nad wyznaczoną ilość miejsc.

Odbiór i wymiana zakupionych biletów. Nabyte bilety uprawniają podróżnego do zajęcia miejsca odnośnej klasy w pociągu. Jeżeli jednak podróżny nie może otrzymać odpowiadającego nabytemu biletowi miejsca w pociągu, jeżeli nawet nie znajdzie miejsca tymczasowego w wyższej klasie, wówczas przysługuje mu prawo zamienienia swego biletu, na bilet klasy niższej, w której znajdowałyby się jeszcze miejsca wolne, za wrotem różnicy ceny biletu, albo też zaniechania podróży i żądania zwrotu pieniędzy za bilet zakupiony. Tak samo może on zamienić bilet swój, w razie potrzeby, na bilet klasy wyższej, co uskutecznić winien kasyer, jeśli to żądanie objawi wcześniej niż na pięć minut przed odejściem pociągu i jeżeli bilet nie został przeciętym, a tylko użytym do wejścia na peron.

Wsiadanie i wysiadanie. Wsiadanie do wagonów oznajmiane bywa dzwonkiem i obwoływaniem w poczekalniach i korytarzach etc. dworca. Dopóki pociąg jest jeszcze lub już w biegu, wsiadanie i wysiadanie, usiłowanie lub dopomaganie do tegoż jest surowo wzbronionem, tak jak i samowolne otwieranie drzwi wagonów.

Wskazywanie miejsc. Służba kolejowa obowiązaną jest na życzenie podróżnych wskazać tymże miejsce. Kobiety, życzące sobie odbywać podróż w wagonie damskim, uprawnione są do żądania dla siebie takiego miejsca. Każdy pociąg, choćby najkrótszy, winien mieć po jednym przedziale damskim drugiej i trzeciej klasy, jeśliby tylko bodaj po trzy przedziały każdej z tych klas znajdowały się przy pociągu.

Palenie tytoniu w wagonach. W pierwszej klasie wolno palić tylko za zewoleniem wszystkich znajdujących się w przedziale podróżnych; zarząd kolei wszakże może wyznaczyyć w pierwszej klasie przedziały dla palących i dla niepalących, zaopatrując je w odpowiednie napisy. W innych klasach palenie w zasadzie jest dozwolonem W każdym pociągu

wszakże muszą znajdować się przedziały drugiej; a jeśli skład i rodzaj pociągu dozwala, także trzeciej klasy, przeznaczone dla niepalących. W przedziałach takich zarówno jak w przedziałach damskich palenie, nawet za powszechną zgodą współtowarzyszy podróży, nie jest dopuszczonem. W przedziałach dla palących fajki mogą być tylko użyte w takim razie, jeśli mają nakrywki.

Spóźnienie. Po przepisanem znaku odjazdu nikt już nie może wsiadać do wagonu, a podróżny, któryby się spóźnił z własnej winy, nie ma żadnego prawa do zwrotu opłaty lub innego jakiego odszkodowania; natomiast wolno mu korzystać z innego w tym lub następnym dniu odchodzącego pociągu, jeśli niezwłocznie zgłosi się do naczelnika stacyi z swym biletem i da go opatrzyć zastrzeżeniem. W razie, gdyby podróżny chciał korzystać z droższego pociągu, bilet może być zamieniony za dopłatą różnicy w cenie jazdy. Spóźnienia nie wpływają na przedłużenie terminu biletów okrężnych (Rundreisekarten) i powrotnych (Retourkarten).

Wykluczenie z liczby podróżnych. Osoby, które z powodu jakiejś widocznej choroby, pijaństwa lub innych przyczyn niedopuszczone zostały do podróży, mają prawo żądać zwrotu za zapłacony bilet, lub jeśli się to staje w toku drogi, za tę przestrzeń, której nie przebyły. Muszą wszakże poddać się rozporządzeniu służby kolejowej, inaczej bowiem tracą prawo do zwrotu kosztów poniesionych. Jeśli osobom tym wzbroniona została jazda w toku drogi lub po oddaniu pakunku podróżnego, nie mogą żądać, aby im tenże gdzieindziej został wydanym jak na stacyi, do której go wyekspedyowano.

Kontrola biletów. Bilety kolejowe winne być okazanemi przy wejściu na peron lub opuszczaniu takowego, przy wejściu do wagonu, jak również każdorazowo ilekroć będzie żądanem; oddane zaś po ukończeniu jazdy i wstąpieniu na dworzec stacyi, będącej kresem podróży. Osoby zajmujące miejsce w wagonie bez ważnej karty muszą uiścić podwójną taksę całej drogi, odbytej przez pociąg, co najmniej wszakże muszą opłacić kwotę 6 koron. Tę ostatnią sumę opła-

cić im należy nawet w razie, jeśli pociąg nie jest jeszcze w ruchu. Jednakże podróżny, któryby nie wzywany sam zawiadomił konduktora lub prowadzącego pociąg o tem, że z powodu opóźnienia nie zdołał wykupić biletu, opłaca tylko zwykłą cenę jazdy, z 1 kor. dopłaty. Bądź co bądź należy podróżnemu na wszelką taką dopłatę żądać wydania dodatkowej karty lub innego jakiego poświadczenia. Ktoby odmawiał natychmiastowej zapłaty, może być znaglonym do opuszczenia wagonu.

Zachowanie w czasie jazdy. Podczas jazdy nie wolno nikomu wychylać się z okien wagonu ani też opierać o drzwi, a także pobyt na znachodzącej się przy wagonie platformie jest wzbronionym. Otwieranie okien po obu stronach wagonu równocześnie dozwolonem jest tylko za zgodą wszystkich znajdujących się w przedziale pasażerów. W ogóle, jeśli w przedmiocie otwarcia lub zamykania okien zachodzi jakieś nieporozumienie między podróżnymi, spór ten rozstrzyga konduktor. Nie wolno wyrzucać przez okna wagonu przedmiotów, które mogłyby przynieść osobom lub rzeczom jaką szkodę. Wysiadając na stacyach pośrednich winien podróżny założyć rzeczami swe miejsce, inaczej bowiem utraca doń prawo.

Dobrowolne przerwanie jazdy. Podróżnemu dozwolone jest jednorazowe przerwanie jazdy i zatrzymania się na stacyi pośredniej do drugiego pociągu lub dnia; w razie zaś jeśli jedzie za biletem powrotnym, wolno mu to dwukrotnie uczynić, należy mu jednak zaraz po opuszczeniu pociągu przedłożyć bilet swój naczelnikowi stacyi do ostemplowania celem jego dalszej ważności. Jeśli pociąg, którego do dalszej drogi chce użyć podróżny droższym jest niż ten, jakim podróżował dotychczas, winien on wnieść odnośną dopłatę.

Opóźnienia pociągów. Opóźnienia odjazdu lub przyjazdu pociągu nie daje podróżnemu prawa do żądania odszkodowania od kolei, jakiekolwiek dlań ztąd wynikłyby niedogodności. Jeżeli skutkiem opóźnienia pociągu podróżny stracił połączenie z inną linią kolei, może, skoro jest zaopatrzony w kartę bezpośredniej komunikacyi, żądać, o ile powrócił zaraz następnym

pociągiem do stacyi początkowej, zwrotu ceny, opłaconego biletu tam i z powrotem. Żądanie to należy natychmiast po przybyciu do stacyi, gdzie krzyżują się drogi, zameldować naczelnikowi stacyi i toż samo uczynić za powrotem do stacyi wyjścia. Obaj naczelnicy winni wydać poświadczenie tego zameldowania. Jeśli wypadki elementarne lub inne zdarzenia nie dopuszczają podróży na jakiejś przestrzeni linii kolejowej, w takim razie transport podróżnych aż do miejsca, skąd dalej podróżować już można koleją, za pomocą innego jakiegoś środka jazdy, jest obowiązkiem zarządu drogi. Powstałe ztąd koszta, po odtrąceniu opłaty za część drogi nie przejechaną koleją, należy zarządowi zwrócić.

Zabieranie psów. Psów i innych zwierząt nie należy wprowadzać do wagonów osobowych. Wyjątek stanowią tu małe pieski, które można utrzymać na kolanach a to wówczas tylko, jeśli współpodróżni w tym przedziale wszyscy zgodzą się na to. Zabieranie większych psów, zwłaszcza psów myśliwskich do wagonów klasy trzeciej może być wyjątkowo dopuszczonem, jeśli osoby, którym one towarzyszą, znajdują się w osobnym przedziale. Obowiązek opłacenia za psy taryfą postanowionej sumy nie odpada przez to bynajmniej. Przewożenie innych psów, zabieranych przez podróżnych odbywa się w osobnych, specyalnych przedziałach. Przy oddaniu psa trzeba nabyć odpowiedni bilet. Za oddaniem tego biletu oddają nam psa na żądanej stacyi. Ktoby psa nie zameldował, obowiązany jest opłacić oprócz zwykłej opłaty jeszcze 1 kor. kary.

Pakunek ręczny. Małe, łatwo przenośne pakunki, o ile takowe swym wyziewem lub w inny sposób nie przeszkadzają reszcie podróżnych, lub o ile nie sprzeciwiają się przepisom celnym, akcyznym lub policyjnym, mogą być zabierane do przedziałów osobowych. Na takowe jednak podróżny sam musi już dać baczenie, kolej bowiem za nie nic odpowiada. Na tej samej zasadzie wolno jest podróżnym zabierać z sobą kosze, tornistry, narzędzia rzemieślnicze do wagonu, jednem słowom wszystko to, co pieszy podróżnik niesie z sobą. Bagaż ręczny musi być pomieszczonym wyłącznie na

takiej przestrzeni, jak jest wyznaczona na miejsce osoby.

Przedmioty, których zabierać nie wolno. Materyały łatwo zapalne oraz takie, które w jakikolwiek inny sposób wyrządzić mogą szkodę, w szczególności broń nabita, proch strzelniczy wykluczone są od zabierania ich z sobą do wagonu. Przekraczający to rozporzadzenie, odpowiada za wynikłe ztąd szkody, — a oprócz tego płaci określoną policyjnemi przepisami karę. Myśliwcom i w publicznej służbie stojącym osobom wolno jest zabierać z sobą amunicyę podręczną.

Bagaż podróżny. Jako taki właściwie należy uważać tylko to, co podróżnemu w drodze jest potrzebnem, jak kufer, płaszcz, koce, pudełka z kapeluszami etc. Jednakże wyjątkowo nadawać można jako pakunek podróżny skrzynki z towarem i inne przedmioty, których zabranie koniecznem jest dla pasażera. Tak samo można zabierać małe zwierzęta, a także psy w klatkach, paki, worki, wory etc. Przedmioty wykluczone od przewozu wagonem nie mogą być również na bagaż przyjęte. Czy i na jakich warunkach przedmiot jakiś ma być przyjęty, o tem rozstrzyga taryfa. Przyczem kolei przysługuje prawo w razie uszkodzenia lub zagubienia drogocennych pakunków, klejnotów, przedmiotów sztuki etc. ograniczenia odszkodowania za nie do maximum, oznaczonego przez taryfę. Pakunek podróżny, oprócz starannego porządnego opakowania, nie powinien mieć na sobie kartek z poprzednich kolei — w razie bowiem niestarannego opakunku, kolej nie odpowiada za uszkodzenie przedmiotu, w razie zaś pozostawienia dawnych kartek nie odpowiada za zbłąkanie się ewentualne pakunku. Pakunki oddawane na wagę, muszą być oddane na 15 minut przed odejściem pociągu, inaczej bowiem mogą zostać odrzucone. Powozy, wozy etc. oddawane na bagaż podróżny należy zameldować na dwie godziny przed terminem odjazdu, a wyekspedyować conajmniej na godzinę przed odejściem. Na małych stacyach pośrednich tego rodzaju posyłka musi być zameldowaną na 24 godzin wcześniej, jeśli ma odejść żądanym przez wysyłającego pociągiem. Wydanie bagażu następuje na podstawie recepisu (kwitu), otrzy-

manego przy nadaniu. Kolej nie jest obowiązana dochodzić praw do pakunku tego, który przedkłada jej kwit nadawczy, owszem za okazaniem takowego wydaje je bezwłocznie. Za pakunek nieodebrany po 24 godzinach od przyjścia pociągu, a powóz po upływie dwóch godzin należy już opłacać taryfę przepisaną opłatą za składowe. Jeśli powóz nadszedł na stacyę po 6-tej wieczorem czas opłaty liczy się dopiero od 6-tej następnego rana. Jeżeli ktoś nie może z jakichbądź powodów przedłożyć recepisu nadawczego, kolej wydać mu może pakunek dopiero po poprzednim wykazaniu przezeń praw do tegoż i za złożeniem rewersu odpowiedniego. Zazwyczaj wydaje się pakunek na stacyi, do której został wyekspedyowanym, może jednak na żądanie podróżnego wydanym być już na jednej z wcześniejszych stacyj. W takim wypadku musi on zwrócić kwit nadawczy i okazać swój bilet podróżny.

Odpowiedzialność kolei za bagaż. Podróżny żądać może odszkodowania wówczas dopiero, kiedy po upływie dni 8 od przyjścia pociągu, do którego pakunek był oddanym, nie nadszedł on jeszcze na stacyę przeznaczenia. W razie jeśli pakunek nie został specyalnie zaasekurowanym na pewną sumę (pół godziny przed odejściem pociągu najpóźniej) wysokość odszkodowania reguluje taryfa, o ile wina zaginienia pakunku jest po stronie kolei. Brakujące pakunki już po upływie trzech dni od nadejścia pociągu, do którego zostały nadane, uważane są za zaginione. Gdyby później pakunek został odnalezionym, zawiadamia się o tem właściciela, o ile miejsce jego pobytu jest znanem, chociażby nawet poprzednio już otrzymał był odszkodowanie od kolei.

Odpowiedzialność kolei za opóźnienie bagażu. Kolej odpowiedzialną jest również za szkody lub straty, wynikłe z opóźnienia bagażu, chyba, że opóźnienie to było wynikiem wypadku, którego ona ani sprowadziła, ani nie była też w stanie odwrócić. Przy dowiedzionej i wykazanej stracie, jaka stąd wynikła, wynagradza kolej do wysokości wykazanej straty, w innych razach za każdą rozpoczętą dobę opóźnie-

nia co najmniej po 20 h. od kilograma opóźnionego pakunku.

Posługacze kolejowi, o ile takowi są na stacyi ustanowieni, odznaczać się muszą odrębnem ubraniem i być zaopatrzeni w stałą taryfę, która powinna być wywieszoną w właściwych miejscach dworca; oprócz tego winni być ponumerowani. Na każdej większej stacyi istnieją urządzenia, gdzie można za pewną stale oznaczoną opłatą składać pakunki.

Pozostawione przedmioty. Wszystkie w obrębie kolejowych budynków jak i w wagonach pozostałe rzeczy, znalezione i oddane zarządowi kolei, przechowywane są minimalnie przez 3 miesiące. Rzeczy ulegające zepsuciu kolej sprzedaje, skoro im grozi już zepsucie. Do terminu trzech miesięcy może podróżny własność swą odebrać.

SKALE STEMPLOWE.

SKALA I.

powyżej koron	do koron	Należytość K	h
—	150	—	10
150	300	—	20
300	600	—	40
600	900	—	60
900	1200	—	80
1200	1500	1	—
1500	1800	1	20
1800	2100	1	40
2100	2400	1	60
2400	2700	1	80
2700	3000	2	—
3000	5000	4	—
6000	9000	6	—
9000	12000	8	—
12000	15000	10	—
15000	18000	12	—
18000	21000	14	—
21000	24000	16	—
24000	27000	18	—

Od każdych dalszych 3000 K w. a. opłaca się o 2 K w. a. więcej przyczem resztę nie wynoszącą 8000 K w. a. za pełne 3000 K w. a. liczyć należy (Ust. z marca 1876 L. 26 Dż. u. p.)

SKALA II.

powyżej koron	do koron	Należytość K	h
—	40	—	14
40	80	—	26
80	120	—	38
120	200	—	64
200	400	1	26
400	600	1	88
600	800	2	50
800	1600	5	—
1600	2400	7	50
2400	3200	10	—
3200	4000	12	—
4000	4800	15	—
4800	6400	20	—
6400	8000	25	—
8000	9600	30	—
9600	11200	35	—
11200	12800	40	—
12800	14400	46	—
14400	16000	50	—

Od każdych dalszych 800K opłaca się o 2 K 50 h w. a. więcej, przyczem resztę nie wynoszącą 800 K za pełne 800 K uważać należy.
(Ust. z 13 grud. 1862 L. 89 Dz. u. p.)

SKALA III.

powyżej koron	do koron	Należytość K	h
—	20	—	14
20	40	—	26
40	60	—	38
60	100	—	64
100	200	1	26
200	300	1	88
300	400	2	50
400	800	5	—
800	1200	7	50
1200	1600	10	—
1600	2000	12	50
2000	2400	15	—
2400	3200	20	—
3200	4000	25	—
4000	4800	30	—
4800	5600	35	—
5600	6400	40	—
6400	7200	45	—
7200	8000	56	—

Od każdych dalszych 400 K opłaca się o 2 K 50 h w. a. więcej, przyczem resztę nie wynoszącą 400 K za pełne 400 K uważać należy.
Ust. z 13 grud. 1862 L. 89 Dz. u. p.)

Skala I. Według tej skali stemplować należy: *a*) weksle wystawione w Austryi lub Węgrzech, płatne w ciągu 6 miesięcy i weksle wystawione za granicą płatne w ciągu 12 miesięcy oraz prolongaty takich weksli, o ile przedłożenie terminu nie przewyższa sześciu względnie 12 miesięcy; *b*) indosy (żyra) na wekslach, podlegających stemplowi według skali II.; *c*) te kupieckie przekazy z terminem wyżej dni ośmiu i obligi kupieckie, które na równi z wekslami są uważane; *d)* obligi na zaliczki publicznych instytucyj kredytowych, udzielane na papiery wartościowe, państwowe i inne na czas 3 miesięcy.

UWAGA. Kupieckie przekazy z terminem niżej dni 8-miu ulegają stałej opłacie w wysokości z 10 h, jeżeli termin taki wyrażonym jest w treści przekazu. Weksle za granicą wystawione i za granicą płatne ulegają opłacie stemplowej wtedy, jeżeli puszczone zostaną w obieg w kraju. Od takich weksli i od prolongat zamieszczonych na wekslu w czasie, w którym obiegały kraj, należy uiścić należytość w wysokości 4 h. w. a. za każde 200 K w. a. sumy wekslowej, przyczem każdą resztę niżej 200 K za pełne 200 K uważać należy. Gdyby następnie weksel taki uczyniono płatnym w kraju albo uczyniono z niego w kraju sądowy użytek, należy przy zmianie płatności wekslu lub przed wniesieniem do sądu opłaconą należytość uzupełnić według skali I. lub II. Wszelkie inne weksle zagraniczne stają się przez wniesienie ich do kraju obowiązanymi do opłaty stemplowej. Należytość powinna być przed puszczeniem w obieg lub przed wniesieniem do sądu takich weksli, a w każdym razie przed upływem 14 dni od wniesienia ich do kraju uiszczoną. Należytość stemplową od weksli uiszcza się albo przez zakupienie odpowiednich urzędowych blankietów wekslowych, albo przez przylepienie na wekslu odpowiednich stempli, które w urzędzie podatkowym stemplem urzędowym przed napisaniem odnośnego powiadomienia wekslowego przestemplowane być powinny.

Skala II. Według tej skali ulegają opłacie: *a)* dokumenty prawne, które nie podlegają ani skali I. lub

III., ani stałej opłacie 1 koronie; *b)* weksle w Austryi lub Węgrzech wystawione płatne po 6 miesiącach od daty i weksle za granicą wystawione płatne po 12 miesiącach; *c)* poświadczenia odbytu (pour acquit) na wekslach ulegających tej skali. Jeżeli weksel stemplowany według skali I. po upływie 6 względnie 12 miesięcy ma być żyrowanym, należy oprócz należytości za żyro według skali I. uzupełnić należytość od wekslu samego do skali II. Indosy należy datować, gdyż w razie zaskarżenia wekslu po upływie 6 względnie 2 miesięcy, władze skarbowe zawsze uważają, że indos umieszczonym został po upływie właściwego terminu. Stempli od samych weksli przepisywać nie wolno. Stemple na indosach i prolongatach można przepisywać.

UWAGA. Stałej opłacie stemplowej 1 kor. ulegają oprócz dokumentów w ustawie wyraźnie wymienionych także następujące: *a)* zezwolenia na wykreślenie hipoteczne kontraktów dzierżawnych i kaucyi dzierżawnych, jeżeli kontrakt wygasł przez upływ czasu; *b)* dokumenty o zmianach stopy procentowej od pożyczek; *c)* bezpłatne ustępstwa pierwszeństwa hipotecznego; *d)* oświadczenie, że zeznający zadawalnia się zastawem (hipoteką) mniejszej wartości jak pierwotna dla niezmienionego prawa, lub że odpowiedzialność ma być wykreśloną z jednego z ciał równocześnie obciążonych i zezwolenia na przeniesienie odpowiedzialności z obciążonego przedmiotu na inny do tej samej osoby należący; *e)* deklaracye ekstabulacyjne o pretensye, które zgasły w drodze konsolidacyi.

Skala III. Według tej skali ulegają opłacie: *a)* kontrakty kupna i sprzedaży oraz kontrakty o dostawy ruchomości; *b)* odpłatne cesye o inne przedmioty jak wierzytelności; *c)* kontrakty o najem usług: *d)* kwity na wygrane na loteryi liczbowej; *e)* kupna nadziei; *f)* obligi wymienione w poz. tar. 36 2 a.; *g)* kontrakty spółek akcyjnych wymienione w poz. tar. 55 B 2 a i b; *h)* zrzeczenia się praw uważanych za ruchomości (z wyjątkiem wierzytelności).

Arkusz papieru z reguły, a więc o ile wyraźnie inaczej nie postanowiono, nie powinien mieć więcej powierzchni jak 1750 kwadratowych centimetrów. Od arkusza o większej powierzchni należy opłacić podwójną należytość stemplową, jeżeli od zwykłego formatu opłaca się mniej jak 1 koronę; w innych przypadkach należy oprócz zwykłej należytości dopłacić 1 kor. Stemple powinny by zupełnie nieużywane. Stemple na dokumentach należy przepisywać pierwszym wierszem tekstu dokumentu. Dokument powinien być stemplowanym przed podpisaniem. Przestemplowywanie stempli prywatnemi stampiliami nie jest dozwolnem.

Porównanie stopni termometrów.

R = Reamur, C = Celsius, F = Fahrenheit:

1° R	= 1,25° C	= 34,25° F	10° R	= 12,50° C	= 54,50° F
2° „	= 2,50° „	= 36,50° „	20° „	= 25° „	= 77° „
3° „	= 3,75° „	= 38,75° „	30° „	= 37,50° „	= 99,50° „
4° „	= 5° „	= 41° „	40° „	= 50° „	= 122° „
5° „	= 6,25° „	= 43,25° „	50° „	= 62,50° „	= 144,50° „
6° „	= 7,50° „	= 45,50° „	60° „	= 75° „	= 167° „
7° „	= 8,75° „	= 47,75° „	70° „	= 87,50° „	= 189,50° „
8° „	= 10° „	= 50° „	80° „	= 100° „	= 212° „
9° „	= 11,25° „	= 52,25° „			

OBLICZENIE PROCENTÓW.

Poniżej zamieszczona tabela służy do obliczenia procentu od $1/2$% do 12%; rok przyjmuje się równy 360 dniom. Oblicza się kwotę procentu w ten sposób, że się kapitał mnoży przez czas (liczbę dni), a następnie dzieli się przez dzielnik, odpowiadający stopie procentowej:

%	dzielnik	%	dzielnik	%	dzielnik	%	dzielnik
$1/2$	720	3	120	4	90	$7\,1/2$	48
1	360	$3\,1/4$	108	$4\,1/2$	80	8	45
$1\,1/4$	288	$3\,1/2$	103	5	72	9	40
$1\,1/2$	240	$3\,3/5$	100	6	60	10	36
2	180	$3\,3/4$	96	$6\,1/2$	54	12	30

TABLICA PROCENTÓW.

Na $1/2$ procent

Kapitał kor.	za 1 dzień	za 1 mies.	za 1 rok
1	—	—	00^{5}
2	—	00^{1}	01
3	—	00^{1}	01^{5}
5	—	00^{2}	02^{5}
10	—	00^{5}	05
50	00^{1}	02^{2}	25
70	00^{1}	03^{2}	35
100	00^{1}	04^{3}	50
500	00^{7}	20^{3}	2.50
1000	01^{4}	41^{7}	5.—

Na 4 procent

Kapitał kor.	za 1 dzień	za 1 mies.	za 1 rok
1	—	00^{3}	04
2	—	00^{7}	08
3	—	01	12
5	00^{1}	01^{7}	20
10	00^{1}	03^{3}	40
50	00^{6}	16^{7}	2.—
70	00^{3}	23^{3}	2.80
100	01^{1}	33^{3}	4.—
500	05^{6}	1.67	20.—
1000	11^{1}	3 33	40.—

Na 3 procent

Kapitał kor.	za 1 dzień	za 1 mies.	za 1 rok
1	—	00^{2}	03
2	—	00^{5}	06
3	—	00^{3}	09
5	—	01^{3}	15
10	00^{1}	02^{5}	30
50	00^{4}	12^{5}	1.50
70	00^{6}	17^{5}	2.10
100	00^{2}	25	3.—
500	08^{2}	1.25	15.—
1000	09^{2}	1.50	30.—

Na 5 procent

Kapitał kor.	za 1 dzień	za 1 mies.	za 1 rok
1	—	00^{4}	05
2	—	00^{3}	10
3	—	01^{3}	15
5	00^{1}	02^{1}	25
10	00^{1}	04^{3}	50
50	00^{7}	20^{3}	2.50
70	01	29^{3}	3.50
100	01^{4}	41^{7}	5.—
500	06^{2}	2.08	25.—
1000	13^{2}	4.17	50.—

TABELA

procentu składanego

NA 4 PROCENT

w latach	Kapitał K	Kapitał h	proc. roczny K	proc. roczny h	Przyrost kapitału K	Przyrost kapitału h
1	100	—	4	—	104	—
2	104	—	4	16	108	16
3	108	15	4	32.6	112	48.6
4	112	48.6	4	49.9	116	98.5
5	116	98.5	4	67.9	121	66.4
6	121	66.4	4	86 6	126	53
7	126	53	5	06.1	131	59.1
8	131	59.1	5	26.3	136	85.4
9	136	85.4	5	47.4	142	32.8
10	142	33.8	5	69.7	148	03.5
11	148	03.5	5	92.1	153	95.6
12	153	95.6	6	15.8	160	11.4
13	160	11.4	6	40.4	166	51.8
14	166	51.8	6	66	173	17.8
15	173	17.8	6	92.7	180	10.5
16	180	10.5	7	20.4	187	30.9
17	187	30.9	7	49.2	194	80.1
18	194	80.1	7	79 2	202	59.3
19	202	59.3	8	10.3	210	69.6
20	210	69.6	8	42.7	219	12.3

NA 5 PROCENT

w latach	Kapitał K	Kapitał h	proc. roczny K	proc. roczny h	Przyrost kapitału K	Przyrost kapitału h
1	100	—	5	—	105	—
2	105	—	5	25	110	25
3	110	25	5	51.2	115	76.2
4	115	76.2	5	78.8	121	55
5	121	55	6	07.2	127	62.8
6	127	62.7	6	38.1	134	0.8
7	134	0.8	6	70	140	70.8
8	140	70.8	7	03.5	147	74.3
9	147	74.3	7	38.7	155	13
10	155	13	7	75.7	162	88.7
11	162	88.7	8	14.4	171	03.1
12	171	03.1	8	55.1	179	58.2
13	179	58.2	8	97.9	188	56.1
14	188	56.1	9	42.8	197	98 9
15	197	98.9	9	89.9	207	88.8
16	207	88 8	10	30.4	213	28.2
17	218	28.2	10	91.4	229	19.6
18	229	19.6	12	46	240	65.6
19	210	65.6	12	03.3	252	68.9
20	252	68.9	12	63.4	265	32.1

amortyzacyjna

Jedna korona rocznie daje

w latach	na 4% K	na 4% h	na 5% K	na 5% h	na 6% K	na 6% h
1	1	04	1	05	1	06
2	2	12.16	2	15.25	2	18.36
3	3	24.64	3	31.01	3	37.46
4	4	41.63	4	52.56	4	63.70
5	5	63.29	5	80.19	5	97.53
6	6	89.82	7	14.20	7	39.38
7	8	21.42	8	54.91	8	89.74
8	9	58.27	10	02.65	10	49.13
9	11	00.61	11	57.78	12	18.07
10	12	48.63	13	20.67	13	97.16
11	14	02.58	14	91.71	15	86 09
12	15	62.68	16	71.29	17	88.21
13	17	29.19	18	59.86	20	01.50
14	19	02.35	20	57.85	22	27.59
15	20	82.45	22	65.74	24	67.25
16	22	69.75	24	84.03	27	21.28
17	24	64.54	27	13.23	29	90.56
18	26	67.12	29	53.90	32	75.99
19	28	77.80	32	06.59	35	78.55
20	30	96.92	34	71.92	38	99.26
21	33	24.79	37	50.52	42	39.22
22	35	61.78	40	43.04	45	99.58
23	38	08.26	43	50.19	49	92.55
24	40	64.59	46	72.70	53	86.45
25	43	31.17	50	11.34	58	15.63
26	46	08.42	53	66.91	62	70.57
27	48	96.75	57	40.25	67	52.81
28	51	96 62	61	32.27	72	63.97
30	58	32.83	69	76.07	83	80.16
40	98	82.65	126	83.97	164	04.76
50	158	77.37	219	81.53	307	75.60

Jedna korona, płatna

po latach	Na 4% jest dzisiaj warta	po latach	na 4% jest dzisiaj warta
10	0.6755	40	0.2082
15	0 5552	45	0.1711
20	0.4563	50	0.1407
25	0.3751	55	0.1156
30	0.3083	60	0.0950
35	0.2534		

MIARY, WAGI I MONETY.

Miara długości. Jednostkę miary tworzy metr (m), równający się (=) 10 decymetrom (dm) — 100 centymetrom (cm) — 1000 milimetrom (mm).

Tysiąc metrów nazywa się kilometrem (km). Austryacka mila ma 7$^1/_2$ kilometra (dokładnie 7.586 metrów).

Miara powierzchni. Jednostkę tworzy metr kwadratowy (m^2). Jako miara powierzchni pól i lasów służy ar i hektar. Ar (a) jest kwadratem, którego bok wynosi 10 m, ma on zatem 100 metrów kwadratowych. Hektar (ha) jest kwadratem, którego bok wynosi 100 m, ma zatem 10.000 metrów kwadratowych.

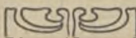
Morg austryacki	—	5755 m^2	(1600 sążni)
„ nowopolski	—	5599 „	(1557 „)
„ pruski	—	2553 „	(710 „)

Dziesięcina — 1 ha 925 m^2 (blisko 2 morgi austryackie).

Miara objętości. Jednostkę tworzy litr (l). 100 litrów nazywa się hektolitrem (hl).

Wagi. Jednostkę tworzy kilogram (kg) = 100 dekagramom (dk) = 1000 gramom (g). 100 kilogramów nazywa się cetnarem metrycznym, albo krótko cetnarem. Cetnar metryczny oznacza się znakiem q. Tonna — 1000 klg.

Zamiany waluty koronowej austryackiej na zagraniczne pieniądze. Niemieckie (pruskie): 1 Korona = 85 fenigom (100 fen. tworzy 1 markę). Rosyjskie: 1 Korona = 39 kopiejkom (100 kop. tworzy jednego rubla). Francuskie: 1 Korona = 1 frankowi i 5 centymom (1 frank ma 100 centym). Amerykański 1 dolar = 4 K 95 h.

Porównanie miar i wag.

1. **Miary długości:** 1 metr = 0·527 sążni wiedeńskich. 1 metr = 1·286 łokci. 1 sążeń wiedeński = 1·894 metrów. 1 stopa = 316 mm. 1 cal = 2·63 cm. 1 linia = 2 1/5 mm. 1 łokieć = 0·777 m. 1 krok = 0·75 m.

2. **Miary drogi:** 1 austr. mila = 7·58 km. 1 duńska mila = 7·54 km. 1 mila niemiecka = 7·50. 1 angielska mila 1760 jardów) = 1·61 km. 1 franc. lieue = 5·55 km. 1 wiorsta (ros.) = 1·7 km. 1 mila morsea = 1·85 km. 1 węzeł = 15·5 m. 1 mila geograficzna = 7·42 km.

3. **Miary płaszczyzn:** 1 m² = 0·278 □⁰ albo 10·009 □″, 1 □⁰ = 3·596 m², 1 ar = 27·803 □⁰, 1 hektar = 1·737 austr. morg. 1 □ miriameter = 1·737 austr. □ mil, 1 austryacka □ mila = 0·575 □ miriametrów.

4. **Miary ciał:** 1 metr kubiczny = 0·146 sążni kubicznych albo 31·666 stóp kubicznych, 1 stopa kubiczna = 0·01 m³, 1 sążeń drzewa = 108 stóp kub. = 3·40 m³.

5. **Miary pojemności:** 1 hektolitr = 0·671 wiader. 1 wiadro = 0·565 hektolitrów.

6. **Wagi:** 1 gram = 0·228 kwintalów. 1 dekagram = 0·571 łutów, 1 kilogram 1·785 funtów = 2 funty cłowe, 1 cetnar metryczny = 2 cetnary cłowe = 100 kg., 1 cetnar wiedeński = 56 kg., 1 łut = 1·750 kg., 1 gram (waga apteczna = 0·072 gram., 1 skrupuł = 1·46 kg., 1 drachma = 4·37 g., 1 uncya 35 g., 1 funt aptek. = 42 dkg.

Waga monet: 1 moneta dwudziestohalerzowa = 4 gramy, 20 sztuk monet jednokoronowych = 100 gramów, 21 sztuk monet jednoguldenowych = 250 gramów.

Miary metryczne zaprowadzone są: w Belgii, Niemczech, Francyi, Grecyi, Włochach, Niderlandach, Austro-Węgrzech, Portugalii, Rumunii, Hiszpanii i Turcyi.

M. Jawornicki

Dom Handlowy

założony w roku 1850

KRAKÓW,

Rynek gł. L. 44,

Linia A-B.

poleca:

Wielki skład wszelkich towarów kolonialnych

Kawy surowej i palonej najnowszym, najlepszym sposobem — zapomocą **„gorącego powietrza“** w wielkim wyborze — po cenach najniższych.

Herbaty chińskie, ceylońskie i indyjskie z ostatniego zbioru, wyborne w smaku i zapachu, bardzo dobrze naciągające, **w mieszaninach angielskich,** w paczkach zaopatrzonych protokołowaną marką ochronną.

WINA Bordeaux białe i czerwone, WINA górno-węgierskie (hegyalajskie). KONIAKI francuskie kuracyjne. STARKI odstałe gładkie. RUMY, ARAKI, ROSOLISY i LIKIERY w różnych gatunkach i cenach.

Wyciąg z kodeksu handlowego.

Ogólne postanowienia: W sprawach handlowych należy stosować kodeks handlowy, a o ile kodeks ten nie zawiera postanowień, obowiązują zwyczaje handlowe, a w braku tychże powszechne prawo cywilne.

Kupcem w znaczeniu kodeksu handlowego jest ten, kto zawodowo trudni się interesami handlowemi.

Kobieta, która zawodowo trudni się handlem, ma w przedsiębiorstwie kupieckiem prawa i obowiązki kupca.

Rejestr handlowy: Przy każdym sądzie handlowym ma być prowadzony rejestr handlowy; jest on publiczny; za złożeniem kosztów można żądać odpisu zapisków.

Firma handlowa: Firmą handlową kupca jest nazwa, pod którą prowadzi interesa i pod którą się podpisuje.

Protokołowanie firmy jest tylko wtedy dopuszczalne, jeżeli przypisany kupcowi podatek zarobkowy najmniej

120 K	wynosi w miast.	powyżej	100.000	ludności
80 „	„ „	„	10.000	„
50 „	„ „	poniżej	10.000	ludności

ale wówczas jest kupiec do protokołowania zobowiązany. Korzyści: Można ustanawiać prokurzystów, nikt inny nie może używać tej samej firmy; w konkursie dozwoloną ugoda przymusowa.

Księgi handlowe: Każdy kupiec jest obowiązany do prowadzenia ksiąg, z których poznać można dokładnie jego interesy handlowe i jego stan majątkowy. Jest obowiązany przechować otrzymane listy handlowe i zachować odpis (kopię) wysłanych listów i wciągać je po kolei do kopiału. Księgi handlowe i korespondencye kupiec przechowywać winien przez 10 lat.

Każdy kupiec jest obowiązany do sporządzania co roku inwentarza. Inwentarz i bilans mają

być przez kupca (względnie przez wszystkich osobiście odpowiadających wspólników) podpisane.

Przy sporządzaniu inwentarza i bilansu należy wszystkie przedmioty majątkowe i należytości przyjąć w tej wartości, jaką przyznać im można w chwili sporządzania inwentarza (co do pretensyj wątpliwych należy wciągać do bilansu kwoty prawdopodobnie uzyskać się dające, pretensye nieściągalne trzeba odpisać).

Kupiec musi się przy swych zapiskach posługiwać mową żyjącą i znakami tejże mowy; **książki handlowe** muszą być oprawione i paginowane; na stronach, które z reguły mają być zapisane, nie można pozostawiać wolnych ustępów; zapisków nie wolno wykreślać tak, aby stały się nieczytelnemi.

Kupcy zobowiązani są przechowywać swe **księgi handlowe** i korespondencye przez lat 10 (licząc od czasu ostatniej notatki).

Porządnie po kupiecku prowadzone **księgi handlowe** stanowią w sporach handlowych między kupcami z reguły **dowód niezupełny,** który może być uzupełniony przez przysięgę i inne środki dowodowe.

O pomocnikach handlowych: Rodzaj zatrudnienia i roszczenia pomocników handlowych co do wynagrodzenia określone są umową między pryncypałem a pomocnikami, a o ile takiej umowy nie ma, określone są na mocy zwyczaju miejscowego albo przez sąd, ewentualnie po wysłuchaniu opinii rzeczoznawcy.

Pomocnik handlowy nie jest upoważniony do przeprowadzania transakcyj prawnych w imieniu i na rachunek pryncypała (ale może uzyskać upoważnienie).

Pomocnikowi handlowemu nie wolno bez zezwolenia pryncypała robić **interesów handlowych,** ani na swój rachunek ani na rachunek strony.

Pomocnik handlowy, który z powodu n i e z a w i n i o n e g o n i e s z c z ę ś c i a służby pełnić nie może, uprawniony jest do żądania pensyi i utrzymania, ale tylko przez przeciąg 6 tygodni.

Z prawa wekslowego.

Wekslowe roszczenia przeciw **akceptantowi** (przyjemcy) wekslu przedawniają się w trzech latach, licząc od dnia płatności wekslu.

Prawo **regresu** posiadacza wekslu przeciw wystawcy i żyrantom przedawnia się: **po trzech miesiącach**, jeśli weksel płatny jest w Europie, **po sześciu miesiącach**, jeśli weksel płatny jest w krajach Azyi i Afryki, położonych nad morzem Śródziemnem i Czarnem, oraz na wyspach tych mórz; **po ośmnastu miesiącach**, jeśli weksel płatny jest w innych pozaeuropejskich krajach.

Wekslowe roszczenia przeciw wystawcy **własnego** wekslu przedawniają się **po trzech latach**, licząc od dnia płatności wekslu.

Jeżeli mąż wystawia weksel żonie albo akceptuje weksel przez żonę wystawiony, natenczas to jest dowodem, że się zgadza na obowiązania wekslowe, i w danym razie może posiadający ów weksel fantować także niewyłączny majątek żony. — Osoba małoletnia potrzebuje do zobowiązania wekslowego pozwolenia ojca, matki albo opiekuna. Fakt, że weksel akceptowała osoba nieuprawniona, np. małoletnia, albo umysłowo słaba albo pijana, niema żadnego wpływu na zobowiązanie innych osób, które ten weksel podpisały; one są obowiązane do zapłaty tak jakby akcept był ważny.

Pełnomocnictwa kupieckie.

Rozmiary pełnomocnictw kupieckich albo zależą od osobnej umowy, albo polegają na przepisach prawnych.

Najobszerniejszem pełnomocnictwem kupieckiem jest prokura, która uprawnia do załatwiania sądowych i pozasądowych spraw wszelkiego rodzaju. Do nich należą np. zakupno i sprzedaż, prowadzenie procesów, wystawianie weksli, przyjmowanie personalu i wypowiadanie mu miej-

W. Halski

Kraków — Sukiennice

poleca

kompletne urządzenia kuchenne

niklowe, aluminiowe, Sphinx emaliowane.

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ PIECÓW

patent „Meteor“.

Cenniki na żądanie.

sca. Prokurzysta jednak nie ma prawa do sprzedaży posiadłości i obciążenia jej długami ani do zwinięcia interesu czyli do zupełnej wyprzedaży. Ograniczenie prokury na zewnątrz jest nieważne wobec trzecich osób. W wewnętrznych stosunkach można ograniczać prokurę i dzieje się to często. Jeżeli zaś prokurzysta wbrew umówionemu ograniczeniu prokury załatwia sprawy zewnętrzne, to jednak obowiązuje przez to swojego pryncypała wobec trzecich osób. Rozumie się, że pryncypał może w danym razie żądać od prokurzysty wynagrodzenia wyrządzonej mu szkody.

Prokurzystę może mieć tylko firma sądownie zarejestrowana. Prokurzysta winien jako taki zaznaczyć swój charakter przy podpisie swojego nazwiska pod firmą.

Mniejsze rozmiary niż prokura ma pełnomocnictwo do prowadzenia handlu, n. p. filii, albo do załatwiania interesów pewnego rodzaju. Takie pełnomocnictwo można w różny sposób ograniczać. Jeżeli jednak ograniczenia są tego rodzaju, że trzecia osoba nie mogła o nich wiedzieć, natenczas wobec niej są nieważne. Dlatego kupiec powinien się starać o to, aby interesanci znali rozmiary pełnomocnictwa, jakie dał swojemu zastępcy.

Najwięcej sporów powoduje zazwyczaj pełnomocnictwo podróżującego, które się rozciąga na sprzedaż towarów, ustanowienie cen, umowę, dotyczącą terminu zapłaty za towary i t. p. sprawy, wynikające ze stosunków handlowych w podróży. Odnośne pełnomocnictwo prawne odnosi się jednak tylko do takiego podróżującego, który zastępuje firmę w miejscach, gdzie jej przedsiębiorstwo nie istnieje; miejscowi agenci, pracujący w mieście, gdzie firma ma swoją siedzibę, nie mają owych uprawnień.

Podróżujący mają też osobne pełnomocnictwo do odbierania pieniędzy, ale tylko za towary, które sami sprzedali. Skutek prawny mają różne deklaracye odbiorcy wobec podróżującego, ale tylko wtenczas, gdy podróżujący jest obecny, nieważne

zaś są przesłane mu listownie. Do takich deklaracyi należy np. uwiadomienie o błędach otrzymanego towaru, oświadczenie, że towar leży do dyspozycyi. Podróżujący nie mają prawa do uznania zawartej i zatwierdzonej umowy za nieważną i nie mogą odbiorcom przyznawać ustępstw pod tym względem.

Pryncypał musi uznać umowę swego podróżującego. Tylko wtenczas może pryncypał nie zgodzić się na umowę, gdy podróżujący przekroczył swoje kompetencye, a odbiorca o tem wiedział albo wiedzieć powinien. Rozumie się, że to są wyjątki.

Inne jest pełnomocnictwo agenta handlowego. Zawarcie umowy z agentem handlowym musi być potwierdzone przez odnośną firmę, którą agent zastępuje, inaczej firma nie jest obowiązana. Firma może zamówienia i warunków, oferowanych przez agenta, nie przyjąć.

Także pełnomocnictwa personalu pomocniczego sklepowego mogą być różne i zależne od przepisów prawnych i od umowy. Zazwyczaj pomocnika, ustanowionego w sklepie, uważa się za upoważnionego do sprzedawania towarów i odbierania pieniędzy.

Personal sklepowy może ustanawiać ceny, ewentualnie udzielać kredytu, odbierać pieniądze, kwitować z odbioru, ale nie bez ograniczenia i w myśl poleceń pryncypała. Tam, gdzie pryncypał ustanowił osobnych kasyerów, tam pomocnicy inni nie są uprawnieni do odbioru pieniędzy.

Godziny pracy w handlach.

Ogólne Zgromadzenie krakowskich Kupców chrześcijańskich w dniu 17 września 1905 r. uchwaliło następujące postanowienia ograniczające pracę w handlach krakowskich:

I. Grupa. Handle kolonialne. 1. Handle korzenne (kolonialne) mogą być najwcześniej

otwierane o godzinie 7-mej rano, zamykane zaś być mają punktualnie o 9 wieczorem. — 2. Pomocnicy pracujący w dziale korzennym maią mieć czas najmniej godzinę wypoczynku południowego poza sklepem. — 3. W niedziele i święta, oprócz świąt: I-go Bożego Narodzenia; I-go Wielkiejnocy; I-go Zielonych Świątek oraz 8-go grudnia, mają być handle korzenne otwarte tylko przedpołudniem od godziny 7-mej do 10-ej. Zaś w wymienione dni świąt zupełnie zamknięte.

II. Grupa. Handle kolonialno-śniadankowe. 1. a) Postanawia się, że zarówno pomocnicy jak i praktykanci nie mogą być dłużej zatrudnieni w dni powszednie jak 14 godzin włącznie z jednogodzinnym pozasklepowym spoczynkiem obiadowym. Celem unormowania jednolitego postępowania w otwieraniu i zamykaniu handli, wskazanem jest, aby pp. Kupcy zastosowali się do postanowień następujących: b) Handle kolonialno-śniadankowe mają być otwierane o godzinie 8-ej rano, a zamykane o godzinie 12-tej w nocy, przyczem postanawia się, że sale restauracyjne, pokoje do śniadań i gabinety mają być z gości o tej godzinie opróżnione. c) Handle kolonialno-śniadankowe przedmiejskie, które mimo lokali śniadankowych dział korzenny stawiaią na pierwszem miejscu, mają być otwarte od godziny 6$^1/_2$ rano do godziny 9$^1/_2$ wieczorem. Uwaga w handlach tych co do czasu pracy obowiązuje postanowienie w ust. a) zawarte. — 2. W niedziele i święta dział śniadankowy ma być otwarty od godziny 8-mej rano do godziny 12-tej wieczorem; dział kolonialny ma być od godziny 10-tej zupełnie zamknięty. — 3. Pomocnicy pracujący w dziale śniadankowym mają być podzieleni w niedziele i święta na dwie partye: a) Pierwsza partya ma pracować od godziny 8-mej rano do 2-giej po południu. b) Druga partya od godziny 2-giej do 12-tej w nocy. — 4. Handle kolonialno-śniadankowe w I-sze święto Wielkiej Nocy; I-sze święto Bożego Narodzenia mają być zupełnie zamknięte. I-sze święto Zielonych Świątek od 7-mej rano do

3-ciej po południu. Dnia 8-go grudnia od godziny 8-mej rano do 12-tej w południe zamknięte. Lokale kolonialne w tych interesach mają być we wszystkie wymienione święta zamknięte.

III. Grupa. Wszystkie inne handle. 1. Wszystkie inne handle mogą być otwierane najwcześniej o godzinie w pół do 9-tej rano, a mają być zamykane punktualnie o godzinie 8-mej wieczorem. Wyjątek stanowią składy materyałów farbowych — które mogą być otwarte od 1-go maja do 1-go października od godz. 7-mej rano; zaś od 1-go października do 1-go maja od godziny w pół do 8-mej rano. — 2. Pomocnicy pracujący w powyższych handlach mają mieć najmniej godzinny wypoczynek południowy, t. zw. obiadowy. — 3. W niedziele i święta z wyjątkiem czterech głównych, to jest: I-go Bożego Narodzenia, I-go Wielkiej Nocy, I-go Zielonych Świątek i 8-go grudnia, mają być powyższe handle o godz. 8-mej rano otwierane — o godz. 10-tej zamykane: przyczem personal sklepowy ma mieć co drugą niedzielę lub święto zupełnie wolne. Postanowienia co do zamykania sklepów — nie tyczą niedzieli przed świętami Bożego Narodzenia, t. zw. gwiazdkowej, do której przepisy ustawy o spoczynku niedzielnym się nie odnoszą.

Praktykanci handlowi. 1. Praktyka ucznia nie może trwać dłużej — jak cztery lata, chyba, gdyby praktykant po upływie tego czasu przy egzaminie na pomocnika był reprobowanym na pół roku. — 2. Nie wolno przyjmować uczniów z niższem wykształceniem, jak po ukończeniu dwóch klas szkół średnich, lub trzech klas wydziałowych. — 3. Stosunek liczby uczniów do pomocników nie może być większy jak 1 do 2-ch; 3-ch do 5-ciu, 4-ch do 7-miu pomocników. — 4. W handlach śniadankowych — nie mogą być praktykanci używani do podawania potraw i napojów w salach i separatkach. Wszyscy kupcy, którzy dotychczas uczniów do podawania potraw używają, zgłoszą tychże do Kongregacyi kupieckiej i zobowiążą się po ich wypisaniu (wyzwoleniu)

lub wystąpieniu — na ich miejsce nowych uczniów nie przyjmować. — 5. Praktykanci nie mogą być zajęci więcej przy pracy, jak 14 godzin dziennie łącznie z czasem obiadowym i nauki w szkole handlowej uzupełniającej. — 6. Praktykanci mają uczęszczać w niedzielę na nauki religii. — 7. W ciągu praktyki obowiązany jest każdy praktykant uczęszczać do szkoły handlowej. — 8. Po odbytej praktyce musi być praktykant wyzwolony na pomocnika handlowego. Wyzwoliny mają nastąpić w Kongregacyi kupieckiej — przed komisyą egzaminacyjną reprezentujacą różne działy handlowe — tamże ma być utrzymywana ewidencya wyzwolonych pomocników. — 9. Dotychczasowy zwyczaj, że pryncypałowie sami wyzwalali praktykantów i wystawiali im świadectwa wyzwolin, znosi się stanowczo zupełnie.

W Krakowie, dnia 9 września 1905 r.

Z upoważnienia ogólnego Zgromadzenia Kupców

Starszy Kongr. kupieckiej: Radca ces. *Henryk Schwarz.*

Zastępca Starszego: *Władysław Fischer.*

Poseł *Jan Kanty Federowicz.* Radca ces. *Jan Kwiatkowski.* Radca ces. *August Porębski.* Radca ces. *Wiktor Suski.* Dr. *Henryk Szarski.* Radca ces. *Leon Schiller.* Radca ces. *Karol Krupiński. Marceli Dutkiewicz. Jan Józef Fischer.*

KRAJOWE OPŁATY SZYNKARSKIE.

Ustawa z dnia 20 grudnia 1905 l. 11 d. u. k. dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zarządzeniach z powodu wygaśnięcia prawa propinacyi.

Artykuł I.

W wykonaniu postanowienia § 46 ustawy z dnia 22 kwietnia 1889. Dz. u. kr. Nr. 30, jakoteż celem wzmocnienia skarbu krajowego, a tem samem umożliwienia krajowi spełnienia ekonomicznych i kulturalnych zadań, pobierane będą na rzecz funduszu krajowego od 1 stycznia 1911 do 31 grudnia 1920 w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, z wyjątkiem obszarów obejmujących miasta Lwów i Kraków, a uznanych pod względem podatku spożywczego za zamknięte, opłaty szynkarskie, które mają przynieść rocznie najmniej 7,000.000 K, stosownie do postanowień, zawartych w następujących §§ 1—21.

§ 1. Opłatę szynkarską w wymiarze ustanowionym wedle § 9 winny uiszczać:

1. Osoby, trudniące się na własny rachunek wyszynkiem pędzonych napojów wyskokowych, wina, półwina, wina sztucznego, wina owocowego, moszczu owocowego, miodu, napojów miodowych lub piwa.

2. Osoby, sprzedające na własny rachunek sposobem zarobkowym bezpośrednio konsumentom, jednak nie do spożycia w lokalu przedsiębiorstwa, pędzone napoje wyskokowe, wino, półwino, sztuczne wino, wino owocowe, moszcz owocowy, miód lub napoje miodowe w naczyniach otwartych lub zamkniętych, lecz nie na sposób w handlu używany o pojemności poniżej 25 litrów przy wódce, a poniżej 50 litrów przy innych napojach (drobna sprzedaż).

Sprzedaż wódki w naczyniach otwartych w ilości poniżej $^1/_8$ litra, a innych wyżej wymienio-

nych napojów w ilości poniżej 1 litra uważa się za wyszynk.

3. Osoby, które sprzedają na własny rachunek sposobem zarobkowym bezpośrednio konsumentom:

a) napoje wymienione pod 2 w naczyniach zamkniętych, sposobem w handlu używanych o pojemności poniżej 50 litrów;

b) piwo w naczyniach zamkniętych sposobem używania w handlu o pojemności poniżej 10 litrów (handel detaliczny).

Na obowiązek uiszczania opłaty szynkarskiej nie ma wpływu okoliczność, czy przedsiębiorstwo wykonuje się za upoważnieniem, czy też bez upoważnienia.

§ 2. Ci, którzy prowadzą przedsiębiorstwo, podlegające opłacie szynkarskiej (§ 1) winni są corocznie w czasie, który w rozporządzeniu wykonawczem oznaczonym będzie, zgłosić ustnie lub pisemnie u przynależnej władzy politycznej I instancyi:

1) nazwisko względnie firmę przedsiębiorcy, a ewentualnie także zastępcy lub dzierżawcy;

2) miejsce i numer domu lokalu przedsiębiorstwa;

3) rodzaj przedsiębiorstwa;

4) ilość, rozmiary i jakość ubikacyj przemysłowych;

5) ilość personalu pomocniczego, zatrudnionego w przedsiębiorstwie, podlegającem opłacie;

6) ilość napojów sprzedanych w ciągu poprzedniego roku kalendarzowego, podaną oddzielnie dla poszczególnych napojów i wedle rodzajów przedsiębiorstwa, oznaczonych w § 1.

Jeżeli przedsiębiorstwo, podlegające zgłoszeniu, wykonywano tylko przez część roku poprzedzającego, należy podać czas, przez który je w roku poprzednim wykonywano.

Jeżeli zaś przedsiębiorstwo, podlegające zgłoszeniu otwarto dopiero w ciągu roku, należy je zgłosić najpóźniej na 3 dni przed otwarciem. W razie zaś, gdy przedsiębiorstwo, podlegające

zgłoszeniu, ma być tylko czasowo wykonywane, należy także podać przeciąg czasu, przez który ma to trwać.

W razie zaniechania w ciągu roku przedsiębiorstwa, opłacie szynkarskiej podlegającego, lub w razie zaszłej zmiany w osobie przedsiębiorcy, albo zmiany lokalu, lub wreszcie przejścia z jednego rodzaju przedsiębiorstwa w drugie (oznaczone w § 1 ad 1, 2, 3) należy w ciągu trzech dni po zaszłej zmianie zawiadomić o niej władzę polityczną I-szej instancyi.

§ 3. Władza polityczna I instancyi zarządzi wstępne zbadanie nadeszłych zgłoszeń, a w razie potrzeby uzupełni je lub sprostuje na podstawie odpowiednich dochodzeń, których wynik należy przedstawić osobom obowiązanym do uiszczenia opłaty.

Wymieniona władza jest także obowiązaną co do tych osób, które zaniedbały przepisanego zgłoszenia niezależnie od postępowania karnego, które ma być wdrożone (§ 20), zbadać z urzędu okoliczności, wpływające na wymiar opłaty szynkarskiej.

Co do przedsiębiorstw, podlegających opłacie z miast objętych ustawą z 13 marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24, należy w toku postępowania wstępnego, wysłuchać zawsze męża zaufania przez burmistrza odnośnego miasta wyznaczonego.

§ 4. Dla oznaczenia opłaty szynkarskiej, jaką uiszczać mają corocznie osoby do tego obowiązane, ustanowioną będzie dla każdego powiatu politycznego w siedzibie władzy politycznej I instancyi Komisya szacunkowa, dla całego zaś obszaru, w którym niniejsza ustawa obowiązuje, Komisya apelacyjna.

§ 5. Komisya szacunkowa ma się składać: z naczelnika władzy politycznej I instancyi lub tegoż zastępcy jako przewodniczącego z dwóch członków, wyznaczonych przez c. k. Namiestnika, z których jeden ma być wybranym na wniosek Wiceprezydenta c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu z grona państwowych urzędników skarbowych i

z dwóch członków wyznaczonych przez Wydział krajowy, a to jednego wyznaczonego na wniosek Rady powiatowej, a drugiego wybranego z pośród obowiązanych do uiszczenia opłaty szynkarskiej danego powiatu na podstawie terna, przedłożonego przez dotyczącą Izbę handlową i przemysłową.

Każdy członek Komisyi otrzyma zastępcę, wyznaczonego w sposób powyżej podany.

§ 6. Komisya apelacyjna ma siedzibę we Lwowie i składa się z Marszałka krajowego lub tegoż zastępcy jako przewodniczącego, z pięciu członków, wyznaczonych przez c. k. Namiestnika, z których dwaj mają być na wniosek Wiceprezydenta c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu z grona państwowych urzędników skarbowych wybrani; z dwóch członków wyznaczonych przez prezydenta c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie z pośród urzędników sędziowskich i z pięciu członków wyznaczonych przez Wydział krajowy, z których trzej mają być wyznaczeni z koła obowiązanych do uiszczenia opłaty szynkarskiej, a mianowicie po jednym z okręgu Izb handlowych i przemysłowych w Brodach, Krakowie i Lwowie, na podstawie osobnego terna, przez każdą z tych trzech Izb, Wydziałowi krajowemu przedłożonego.

Każdy członek Komisyi otrzyma zastępcę wyznaczonego w sposób powyżej podany.

§ 7. Czas urzędowania członków i zastępców Komisyj szacunkowych i Komisyi apelacyjnej trwa lat trzy. Ustępujący mogą być ponownie wyznaczeni.

W miejsce członków i zastępców, którzy przed czasem ustąpili, mają być wyznaczeni następcy na resztę okresu w sposób oznaczony § 5 i 6.

Komisye zwołuje przewodniczący w miarę zachodzącej potrzeby.

Do prawomocności uchwał Komisyi szacunkowej potrzebną jest oprócz przewodniczącego obecność przynajmniej dwóch członków lub za-

stępców. Do prawomocności uchwał Komisyi apelacyjnej potrzebną jest oprócz przewodniczącego obecność przynajmniej sześciu członków lub zastępców, a wśród nich przynajmniej jednego członka, należącego do stanu sędziowskiego. Komisyom służą prawa, określone w § 3, mogą one też powoływać do swych obrad znawców lub osoby, mogące dostarczyć wyjaśnień, które jednak w powzięciu uchwał nie biorą udziału. Uchwały Komisyi zapadają większością głosów; przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów.

§ 8. Przewodniczący Komisyi, członkowie i ich zastępcy winni ścisłą zachować tajemnicę o rozprawach komisyjnych, jakoteż o doszłych skutkiem tego do ich wiadomości stosunkach stron obowiązanych do opłaty szynkarskiej.

Członkowie nie należący do stanu urzędników państwowych mają w ręce przewodniczącego złożyć przyrzeczenie w miejsce przysięgi, że obowiązku tego ściśle dopełnią.

Członkowie Komisyi i ich zastępcy, nie mieszkający w siedzibie Komisyi i nie będący urzędnikami państwowymi w czynnej służbie otrzymują z funduszu krajowego zwrot kosztów, które w rozporządzeniu wykonawczem oznaczone będą.

Do urzędników państwowych pozostających w czynnej służbie, stosują się każdoczesne przepisy o dyetach. Powstały skutkiem tego wydatek ponosi fundusz krajowy.

§ 9. Komisya szacunkowa oznacza corocznie opłaty szynkarskie, które mają być uiszczane, z zastrzeżeniem podwyższenia mogącego nastąpić po myśli § 11.

Oznaczenie to ma nastąpić w granicach taryfy w § 10, zawartej na podstawie ustalonego w ubiegłym roku (§§ 3 i 7 ust. 5) odbytu napojów, podlegających opłacie szynkarskiej i z uwzględnieniem wszystkich innych okoliczności, które wpływają na rentowność przedsiębiorstwa, podlegającego opłacie.

W razie, jeżeli przedsiębiorstwa (rodzaju przedsiębiorstwa) nie prowadzono jeszcze przez prze-

ciąg całego roku poprzedniego, należy spodziewany w roku wymiaru odbyt napojów, opłacie szynkarskiej podlegających, oznaczyć drogą szacunku.

Dla przedsiębiorstw (rodzajów przedsiębiorstw), które powstały dopiero w ciągu roku wymiaru, należy oznaczyć spodziewany w pozostałej części roku odbyt napojów, podlegających opłacie szynkarskiej, drogą szacunku (wymiar dodatkowy).

Przeciw uchwale Komisyi służy tak przewodniczącemu jak i członkowi Komisyi, wyznaczonemu przez Wydział krajowy na wniosek Rady powiatowej, prawo odwołania się do Komisyi apelacyjnej w ciągu 14 dni, licząc od powzięcia uchwały, na ręce władzy politycznej 1 instancyi.

Taryfa opłat szynkarskich.

§ 10. Opłata szynkarska wynosi:

1. Dla pędzonych płynów wyskokowych od hektolitra czystego alkoholu w nich zawartego:

	od	do
a) w szynku	30 K	90 K
b) drobnej sprzedaży	20 „	60 „
c) w handlu detalicznym . . .	12 „	36 „

2. Dla wina, półwina, sztucznego wina, wina owocowego, moszczu owocowego, miodu, napojów miodowych od hektolitra:

a) w wyszynku	5 K	15 K
b) w drobnej sprzedaży	3 „	9 „
c) w handlu detalicznym . . .	2 „	6 „

3) Dla piwa od hektolitra:

a) w wyszynku	0·40 h	80 h
b) w handlu detalicznym . . .	0·20 h	40 h

§ 11. Operat wymiarowy z oznaczonymi na rok wymiaru opłatami szynkarskiemi ma być z wyjątkiem wymiarów dodatkowych (§ 9 ust. 4) bezzwłocznie przedłożony Wydziałowi krajowemu. Jeżeli się okaże, że suma oznaczonych opłat szynkarskich z całego obszaru, w którym niniejsza ustawa obowiązuje, bez wliczenia dodatko-

wych wymiarów dosięga kwoty 7.000.000 K albo ją przewyższa, w takim razie kwoty, oznaczone przez Komisye, stanowią zarazem wysokość opłat szynkarskich, jakie poszczególnym stronom do uiszczenia przepisane być mają.

Jeżeli zaś suma ta nie dosięga kwoty 7.000.000 K, nastąpi stosunkowe podwyższenie wszystkich przez Komisye oznaczonych kwot, a podwyższone w ten sposób kwoty stanowią wysokość opłat szynkarskich, jakie stronom do uiszczenia przypisane być mają.

Nakazy płatnicze wystawia Wydział krajowy.

§ 12. Przeciw nakazowi płatniczemu może strona wnieść odwołanie do Komisyi apelacyjnej. Odwołanie to ma być wniesione w ciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia nakazu, na ręce władzy politycznej I instancyi.

Odwołania wniesione na podstawie § 9 i na podstawie powyższego ustępu, ma władza polityczna I instancyi przesłać Wydziałowi krajowemu który je przedłoży Komisyi apelacyjnej.

Odwołania nie mają mocy powstrzymującej co do uiszczania przepisanej opłaty szynkarskiej i co do jej ściągania.

§ 13. Opłatę szynkarską należy uiszczać w ratach kwartalnych w dniu 1 lutego, 1 maja, 1 sierpnia i 1 listopada każdego roku.

Wpłaty należy uskutecznić w kasie krajowej; bliższe szczegóły określi rozporządzenie wykonawcze.

W pierwszym roku obowiązywania niniejszej ustawy będą terminy płatności podane w nakazie płatniczym.

W następnych latach winny osoby, obowiązane do uiszczania opłaty, nie mające jeszcze nakazu płatniczego na dany rok w terminie płatności pierwszej raty, uiścić opłatę szynkarską według zeszłorocznego przepisu, z zastrzeżeniem rozliczenia się w właściwym czasie.

§ 14. W razie zaniechania w ciągu roku wykonywania przedsiębiorstwa, podlegającego opłacie szynkarskiej, należy opłatę w odpowiednim

stosunku odpisać, skoro o zaniechaniu przedsiębiorstwa w właściwym czasie doniesiono.

Jeżeli w ciągu roku zaszła zmiana w osobie przedsiębiorcy bez równoczesnej zmiany rodzaju przedsiębiorstwa, opłata szynkarska, wymierzona poprzednikowi, przechodzi na następcę.

Przyrost i ubytek w opłatach szynkarskich, zaszłe w ciągu roku wymiaru, a spowodowane czy to np. otwarciem w ciągu roku nowych przedsiębiorstw, czy też podwyższeniem lub zniżeniem opłat, zarządzonem na skutek odwołania, nie wpływają wcale na obliczenie i ewentualne podwyższenie opłat szynkarskich, dokonane po myśli § 11.

§ 15. Od opłat szynkarskich, nieuiszczonych w ciągu 14 dni po upływie terminu zapadłości, pobierane będą — o ile zaległość w opłacie przenosi 50 K — procenta zwłoki po 1·3 h. za każde 100 K i za każdy dzień licząc od dnia następującego po terminie zapadłości aż do dnia uiszczenia zaległości.

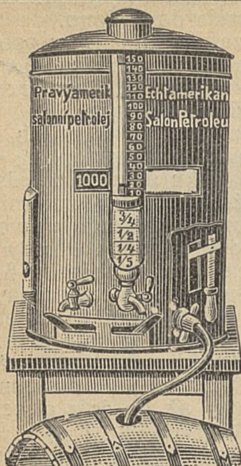
§ 16. Zaległe opłaty szynkarskie i procenta zwłoki ściągane będą albo w myśl § 3 rozporządzenia ces. z 20 kwietnia 1854 Dz. p. p. Nr. 96, albo w drodze egzekucyi sądowej.

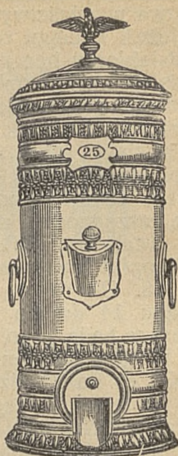
§ 17. Prawo funduszu krajowego wymiaru opłaty szynkarskiej po myśli niniejszej ustawy przedawnia po upływie trzech lat, licząc od końca tego roku, w którym strona uczyniła zadość obowiązkowi zgłoszenia przedsiębiorstwa tej opłacie podlegającego. Każda czynność urzędowa, podjęta w celu wymiaru i podana do wiadomości strony, przerywa przedawnienie.

Prawo funduszu krajowego żądania zapadłych opłat szynkarskich przedawnia się w sześć lat od dnia płatności.

§ 18. Dla zbadania faktów, ważnych przy wymierzaniu opłaty szynkarskiej, uprawnione są organa urzędowe na mocy pisemnego upoważnienia przewodniczącego Komisyi szacunkowej zwiedzać w czasie ruchu przedsiębiorstwa lokale, w których przemysł jest wykonywany i badać zapasy.

Wgląd w księgi handlowe kontrybuenta dopu-

Pravý americ.
salonní petrolej
Echt amerikan.
Salon Petroleu
1000
150
140
130
120
110
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
3/4
1/2
1/4
1/5

25

szczalny jest tylko na żądanie kontrybuenta lub za jego zgodą.

§ 19. Każda gmina jest obowiązaną organom powołanym do wykonywania postanowień niniejszej ustawy, użyczyć na żądanie bezzwłocznie potrzebnej do ich urzędowania pomocy.

§ 20. Przekroczenia niniejszej ustawy i rozporządzeń wykonawczych o ile niema zastosowania ogólny kodeks karny, karane będą u osób podlegających opłacie szynkarskiej, a jeżeli one są osobami prawniczemi u ich zastępców (zawiadowców) grzywną od 2 do 1000 K, lub karą aresztu od 6 godzin do trzech tygodni.

Kara aresztu może być nałożoną, jeżeli przekroczeniu towarzyszą szczególnie obciążające okoliczności lub kara pieniężna okazała się bezskuteczną. Nieściągalne kary pieniężne zamienione będą na areszt w granicach wyżej określonych.

Kara nie uwalnia od uiszczania ukróconej ewentualnie opłaty szynkarskiej.

Osoby, wezwane w charakterze znawców lub dla dostarczenia wyjaśnień będą w razie niejawienia się bez podania powodu usprawiedliwiającego karane grzywną do 1000 K, jeżeli w tym charakterze występując, podały rozmyślnie nieprawdziwe szczegóły.

Członkowie Komisyi, nie należący do stanu urzędników państwowych, którzy mimo należytego zaproszenia bez podania powodu usprawiedliwiającego nieobecność na posiedzeniu się nie jawią, ulegną grzywnie od 2 K od 200 K; natomiast złamanie tajemnicy (§ 8) karane będzie grzywną od 100 do 1000 K.

Postępowanie karne ma się odbyć według przepisów rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3 kwietnia 1855 Dz. p. p. Nr. 61.

Karygodność czynności i zaniechań, ulegających karze na podstawie powyższych postanowień, przedawnia się po upływie roku.

Władze polityczne ścigają po myśli cesarskiego rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Dz. p. p. Nr. 96 kary pieniężne na korzyść ubogich tej gminy, w której obrębie zaszło przekroczenie.

Do członków Komisyi ze stanu urzędników państwowych należy w przypadkach przewidzianych w ust. 5 niniejszego paragrafu, stosować obowiązujące przepisy służbowe.

§ 21. Dla dokonania w należytym czasie wymiaru opłat szynkarskich na r. 1911 począwszy już od 1 lipca 1910 wydać na podstawie postanowień niniejszej ustawy zarządzenia, potrzebne do przygotowania tego wymiaru.

Artykuł II.

Moc obowiązującą ustawy z dnia 13 lutego 1903 Dz. u. kr. Nr. 24, o poborze krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa przedłuża się pod warunkami w tej ustawie unormowanymi do 31 grudnia 1920.

Celem dalszego wzmocnienia skarbu krajowego i ze względu na uwolnienie konsumcyi piwa od ciężarów wskutek zniesienia prawa propinacyi podwyższa się wspomnianą opłatę krajową z wyłączeniem obszarów obejmujących miasta Lwów i Kraków, a uznanych pod względem podatku spożywczego, za zamknięte począwszy od 1 stycznia 1911 do 31 grudnia 1920 na 8 K od hektolitra. Gdyby jednakowoż dochód z opłaty od piwa po 8 K przekroczył w jednym roku kwotę 10 milionów K, natenczas ma nastąpić odpowiednie zniżenie wymiaru opłaty krajowej.

Co do uzupełniającego opodatkowania zapasów piwa z dniem 1 stycznia 1911 roku zastosowane będą analogiczne odnośne postanowienia ustawy w pierwszym ustępie powołanej.

Artykuł III.

Z dochodu uzyskanego z opłat pobieranych na mocy niniejszej ustawy (Art. I i II.) przekazywać się będzie corocznie począwszy od roku 1911 tym miastom, którym przysługuje na ich obszarze z mocy ustawy z dnia 22 kwietnia 1889 Dz. u. kr. Nr. 30 (§ 42) wyłączone prawo propinacyi do końca roku 1910, kwotę dwu milionów dwieście pięćdziesiąt tysięcy koron. Rozdział tej kwoty ma nastą-

pić według klucza, ustalonego osobną ustawą krajową.

Artykuł IV.

Rozporządzenie wykonawcze do niniejszej ustawy wyda c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z c. k. krajową Dyrekcyą skarbu i Wydziałem krajowym.

Ustawa

dotycząca kontraktu służbowego pomocników handl. oraz innych funkcyonaryuszów w handlu.

Artykuł I.

Niniejsza ustawa reguluje stosunki służbowe osób, oznaczonych w §§ 1 do 3, zastępuje przepisy zawarte w kodeksie handlowym pod tytułem VI i znosi zupełnie artykuł 56 tegoż kodeksu.

§ 1. Przepisy niniejszej ustawy dotyczą stosunku służbowego osób, zatrudnionych w przedsiębiorstwach kupieckich przeważnie w dziale czynności kupieckich (pomocników handlowych) oraz osób, pełniących w kupiectwie funkcye wyższe, nie posiadające charakteru kupieckiego. Osoby, które w takich przedsiębiorstwach dopuszczane są do czynności kupieckich tylko wyjątkowo, i osoby które wykonują zajęcia podrzędne, w myśl niniejszej ustawy, za pomocników handlowych uważane być nie mogą.

§ 2. Przepisom niniejszej ustawy podlegają dalej osoby, które pełnią czynności kupieckie lub wyższe w następujących przedsiębiorstwach i zakładach, charakteru kupieckiego w ścisłem znaczeniu nie posiadających:

1) w przedsiębiorstwach, objętych ustawą przemysłową;

2) w instytucyach kredytowych, kasach oszczędności, kasach zaliczkowych, spółkach zarobkowych i gospodarczych, lombardach, instytucyach pensyjnych i rentowych, w kasach dla chorych, w zarejestrowanych kasach zapomogowych, w zakładach i towarzystwach ubezpieczenia wszelkiego

rodzaju, tak publicznych jak i prywatnych oraz w związkach takich instytucyi, spółek i zakładów;

3) w redakcyach, administracyach i ekspedycyach gazet i czasopism;

4) w kancelaryach adwokatów i rejentów (notaryuszów);

5) w biurach i kantorach maklerów handlowych, koncesyonowanych techników prywatnych, biurach patentowych, w prywatnych biurach pośrednictwa pracy i w biurach wywiadowczych;

6) w trafikach tytoniowych i kantorach loteryjnych.

§ 3. W przedsiębiorstwach, powyżej oznaczonych, utrzymywanych przez koła dworskie, z funduszów publicznych, przez władze krajowe, powiatowe lub gminy, osoby pełniące czynności kupieckie lub wyższe podlegają niniejszej ustawie tylko w takim razie, jeżeli mają charakter funkcyonaryuszów prywatnych.

§ 4. Stosunku służbowego urzędników państwowych i służby państwowej przepisy niniejszej ustawy w niczem nie dotyczą.

§ 5. Przepisy niniejszej ustawy nie mogą być stosowane do uczniów w myśl ustawy przemysłowej; dalej nie podlegają im osoby zatrudnione w żegludze morskiej i na kolejach żelaznych, ani funkcyonaryusze w przedsiębiorstwach rolniczych i leśnych (o ile nie są pomocnikami handlowymi, ani osoby, objęte przepisami ogólnej ustawy górniczej).

Kontrakt służbowy.

§ 6. Rodzaj i zakres czynności służbowych oraz wysokość należącego się za te czynności wynagrodzenia (płace w gotówce lub naturaliach) oznaczone być mogą w braku odnośnej umowy na podstawie zwyczaju miejscowego. Gdzie taki zwyczaj stwierdzić się nie da, powinny być unormowane odpowiednio do wzajemnej wartości.

Jeźli strony zawierające umowę należą do związków i organizacyi pracodawców i pracobiorców, które zawarły między sobą tak zwane umowy zbiorowe (kolektyczne) stosunek służbowy opierać się

ma na takiej umowie, o ile nie zastrzeżono sobie wzajemnie warunków innych, odmiennych.

Udzielanie osobom, podlegającym niniejszej ustawie, ubikacyi mieszkalnych, oraz wiktu na poczet wynagrodzenia za wypełnianie czynności może być przez dotyczące ministerstwa w pewnych przedsiębiorstwach lub w danej miejscowości zupełnie zabronione i to po wysłuchaniu korporacyjnych reprezentacyj obustronnych, jak Izb handlowo-przemysłowych i związków lub zgromadzeń zawodowych.

Pracobiorcy wolno po zawarciu umowy służbowej zażądać od pracodawcy pisemnego wykazu wszelkich swoich z umowy wypływających praw i obowiązków. Tego rodzaju niepodpisane wykazy zwalnia się od opłat stemplowych i innych należytości.

Zakaz konkurencyi.

§ 7. Pracobiorcom, wymienionym w ustępie pierwszym paragrafu I. nie wolno bez zezwolenia pracodawcy, utrzymywać własnego samodzielnego przedsiębiorstwa kupieckiego, ani też trudnić się interesami handlowemi na własny lub obcy rachunek, wkraczającemi w zakres przedsiębiorstwa pracodawcy.

Jeźli pracobiorca przekroczy ten przepis, wolno pracodawcy żądać wynagrodzenia za poniesioną z tego powodu stratę lub szkodę, albo też całkowitego odstąpienia mu interesu, dokonanego przez pracobiorcę na własny rachunek. W razie jeżeli pracobiorca z naruszeniem niniejszej ustawy interes taki przedsięwziął na rachunek obcy, pracodawca ma prawo żądać, ażeby odstąpiono mu wynagrodzenie, z takiego interesu przez pracobiorcę osiągnięte, względnie dotyczącą pretensyę do strony obcej.

Tego rodzaju prawo pracodawcy wygasa po upływie trzech miesięcy od dnia, w którym dowiedział się o dokonaniu takiego interesu przez swego pracobiorcę, w każdym zaś razie po upływie lat pięciu od chwili dokonania rzeczonego interesu.

§ 8. W wypadkach, w których pracobiorca po wstąpieniu w stosunek służbowy wskutek choroby lub nieszczęśliwego wypadku, umówionych czynności pełnić nie może i o ile tych przeszkód sam nie spowodował przez lekkomyślność lub niedbałość, przysługuje mu mimo to prawo do umówionego wynagrodzenia na czas aż do sześciu tygodni.

Zapomogi, jakie w tym czasie otrzymuje z jakiegokolwiek prawnie uznanego ubezpieczenia, od tego wynagrodzenia odliczone być nie mogą.

Pracobiorca zatrzymuje dalej prawo do wynagrodzenia pieniężnego w razie, jeżli z innych ważnych przyczyn, nie wynikających z jego winy, przez czas stosunkowo krótki, wyznaczonych mu czynności służbowych pełnić nie może.

Jeżli tego rodzaju przeszkodą jest obowiązkowa służba wojskowa (ćwiczenia i t. p.), w takim razie przysługuje dotyczącemu pracobiorcy prawo do wynagrodzenia pieniężnego na czas czterech tygodni, lecz tylko w wypadkach, w których stosunek służbowy trwał już przedtem bez przerwy od conajmniej jednego roku. Prawo to upada, o ile pracobiorca powołany jest do wypełnienia swej obowiązkowej czynnej służby wojskowej w stanie czynnym, czy to jednorocznej, czy też dłuższej.

§ 9. Z powodu niewypełniania obowiązków ze strony pracobiorcy, spowodowanego przyczynami, wymienionemi w paragrafie 8-mym, a nie przekraczającego czasu, za który pracobiorca ma prawo do pobierania stałej umówionej płacy, pracodawcy stosunku służbowego zerwać nie wolno. Jeśli w ciągu tego czasu nastąpi wypowiedzenie stosunku służbowego, pracobiorcy przysługuje mimo to prawo do płacy za czas, w paragrafie 8-mym oznaczony, chociażby stosunek służbowy rychlej miał się skończyć.

Pretensye pracobiorcy do płacy wygasają natomiast z chwilą ukończenia stosunku służbowego, jeżli rozwiązano go albo z powodu upłynięcia czasu, na który go zawarto, albo też na mocy dawniej-

szego wypowiedzenia. To samo następuje w razie, jeśli pracobiorca z jakiejkolwiek innej przyczyny, niż z powodu choroby, nieszczęśliwego wypadku albo służby wojskowej z obowiązków zwolniony został.

Prowizye.

§ 10. Jeżeli w umowie obustronnej zaznaczono, że pracobiorca za interesy, które przeprowadził dla pracodawcy lub w których pośredniczył, otrzymać ma pewną *prowizyę*, to w braku umowy co do wysokości tej prowizyi ustanowić ją należy w tej mierze, jaka na miejscu i w dotyczącej gałęzi handlowej zwykle bywa stosowana. W braku szczegółowej umowy wolno pracobiorcy zgłosić swoją pretensyę do prowizyi, jeśli wynika ona z dokonanej sprzedaży pewnych przedmiotów, dopiero po uzyskaniu należytości za sprzedane przedmioty; przy innego rodzaju interesach po dokonaniu (zawarciu) danego interesu.

Obliczenie przypadających pracobiorcy prowizyi ma się odbywać w braku ścisłej umowy — z końcem czerwca i z końcem grudnia każdego roku; w razie zaś, jeźli stosunek służbowy kończy się przed upływem roku kalendarzowego, z chwilą wystąpienia pracobiorcy ze stosunku służbowego.

Pracodawcy, o ile inne przepisy prawne nie dają mu prawa do przejrzenia dotyczących ksiąg handlowych, wolno zażądać dostarczenia mu wyciągu z ksiąg handlowych, odnoszących się do zawartych przy jego współudziale interesów.

§ 11. Pracobiorcy przysługuje także prawo do prowizyi za interesy, zawarte bez jego bezpośredniego współudziału lub pośrednictwa, lecz w czasie trwania jego stosunku służbowego i to pomiędzy pracodawcą a tą klientelą, która jemu przydzieloną lub przez niego pozyskaną została.

W razie, jeźli pracobiorca ustanowiony został dla pewnego ściśle określonego obwodu jako jedyny zastępca swego pryncypała, to w braku innej umowy, przysługuje mu także prawo do pro-

wizyi z takich interesów, które podczas trwania jego stosunku służbowego przyszły do skutku w obrębie tego obwodu.

W wypadkach, w których zawarty przez pracobiorcę interes wogóle nie został zrealizowany, lub tylko częściowo, z winy pracodawcy, a bez należytej przyczyny co do strony trzeciej, wolno pracodawcy zażądać wypłacenia mu pełnej prowizyi, któraby z tego interesu dla niego wynikała.

§ 12. Jeżeli pracodawca wbrew zawartej umowie uniemożliwia pracobiorcy zarobić sobie prowizyę względnie dyety w umówionej wysokości, pracobiorcy przysługuje prawo do żądania odszkodowania w odpowiedniej wysokości.

§ 13. Pracobiorcy, upoważnionemu do zawierania interesów lub do pewnego pośrednictwa, nie wolno bez zezwolenia pracodawcy przyjmować prowizyi lub jakiegokolwiek innego wynagrodzenia od strony trzeciej, z którą dany interes zawarto. Pracodawca może w danym razie zażądać od pracobiorcy wydania mu takiej nieprawnie uzyskanej prowizyi lub każdego innego z tego rodzaju interesów osiągniętego wynagrodzenia.

Udział w zyskach.

§ 14. Jeżeli w umowie zaznaczono, że wynagrodzenie za pracę ma w całości lub częściowo składać się z pewnego udziału w zyskach, osiągniętych ze wszystkich lub z bliżej oznaczonych interesów, albo też, że osiągnięty z tych interesów czysty zysk ma być podstawą do oznaczenia wynagrodzenia za pracę, w takim razie w braku wyraźnej umowy obliczenie tego zysku powinno nastąpić za każdy rok ubiegły na podstawie bilansu. Pracobiorcy wolno w takim razie zażądać przedłożenia mu ksiąg handlowych, o ile to do zbadania prawdziwości obliczenia jest potrzebne.

Stała płaca — pensye i renumeracye.

§ 15. Pensyę (stałą, umówioną płacę), przypadającą przedsiębiorcy według umowy, należy wy-

płacać najpóźniej przy końcu każdego miesiąca kalendarzowego.

§ 16. Jeżeli pracobiorcy przyznano pewną peryodyczną renumeracyę, lub jakiekolwiek inne wynagrodzenie podobne, w takim razie należy mu się ona w wypadkach, w których stosunek służbowy rozwiązano przed terminem jej płatności, w stosunku odpowiadającym długości czasu, w którym pracobiorca wypełniał swoje obowiązki.

Urlopy.

§ 17. W razie, jeżeli stosunek służbowy trwał bez przerwy najmniej 6 miesięcy, pracodawca winien pracobiorcy udzielić każdego roku nieprzerwanego urlopu, obejmującego conajmniej dni dziesięć. Gdy stosunek służbowy trwał bez przerwy lat pięć do piętnastu, pracobiorcy przysługuje prawo do urlopu conajmiej dwutygodniowego w roku, po upływie lat piętnastu, spędzonych bez przerwy w stosunku służbowym, do urlopu conajmniej trzytygodniowego. Termin rozpoczęcia tego urlopu należy odpowiednio do stosunków pracy w danem przdsiębiorstwie ustanowić zawczasu na mocy obopólnego porozumienia.

Podczas trwania takiego urlopu pracobiorca nie traci swoich praw do poboru pensyi (płatnej w gotówce).

W przedsiębiorstwach przemysłowych, zatrudniających najwyżej trzech pracobiorców, niniejszej ustawie podlegających, wolno urlop roczny podzielić na dwa w przybliżeniu równe krótsze urlopy.

Czasu, w którym pracobiorca z powodu choroby lub nieszczęśliwego wypadku nie mógł spełniać swoich obowiazków w przedsiębiorstwie, na poczet urlopu zaliczyć nie wolno.

Pracodawca tylko w takim razie urlopu odmówić może, jeżeli pracobiorca poprzednio już swój stosunek służbowy wypowiedział.

Zarządzenia hygieniczne.

§ 18. Pracodawca zobowiązany jest na koszt

własny wykonać te wszelkie urządzenia w ubikacyach pracy lub przy narzędziach pracy, które są potrzebne do ochrony życia i zdrowia pracobiorców. W razie, jeśli pracodawca wyznaczył pracobiorcy na poczet jego wynagrodzenia ubikacye mieszkalne, nie wolno mu użyć na ten cel takich ubikacyi, któreby uznane być mogły za szkodliwe dla zdrowia. Pracodawca winien się starać o to, ażeby, o ile rodzaj przedsiębiorstwa na to zezwala, ubikacye, w których odbywa się praca personalu, były jasne, czyste i bez szkodliwego dla zdrowia pyłu, dalej ażeby w zimie były należycie ogrzewane, a wreszcie, ażeby pracobiorcy podczas przerwy w pracy mieli dostateczną sposobność do siedzenia, i by mogli odpocząć siedząco. Pracodawca winien także poczynić te wszelkie zarządzenia, które okażą się potrzebnemi do zabezpieczenia moralności i obyczajności wśród personalu i to stosownie do wieku i płci pracobiorców.

Zakończenie stosunku służbowego. — Wypowiedzenie.

§ 19. Stosunek służbowy kończy się z upływem czasu, na który został zawarty. Stosunek zawarty *na próbę*, może być rozwiązany przez obie strony każdej chwili, w ciągu pierwszego miesiąca czasu próby. Jeśli stosunek służbowy zawarto na czas *nieograniczony*, albo też jeśli go bez oznaczenia końcowego terminu przedłużono, może on być rozwiązany jedynie na następujących warunkach:

§ 20. W braku ściślejszej umowy oraz tam, gdzie korzystniejszego dla *pracobiorcy* zwyczaju miejscowego niema, stosunek służbowy może być rozwiązany przez obie strony z końcem kwartału kalendarzowego po poprzedniem *sześciotygodniowem wypowiedzeniu*. Jeśli stosunek służbowy zawarto tylko na czas chwilowej potrzeby, w takim razie może on być rozwiązany już podczas pierwszego miesiąca przez obie strony każdej chwili po poprzedniem *jednotygodniowem* wypowiedzeniu.

Czas wypowiedzenia powinien być zawsze równy dla obu stron. Jeśli w umowie mimoto ustanowiono termin nierówny, w takim razie prawnie obowiązuje obie strony wyłącznie termin dłuższy.

§ 21. Stosunek służbowy zawarty dożywotnie albo też na czas dłuższy, niż lat pięć, może być wypowiedziany przez pracobiorcę po upływie lat pięciu w terminie sześciomiesięcznym.

§ 22. Po dokonanem wypowiedzeniu należy pracobiorcy na jego żądanie w dniach powszednich udzielić odpowiedniego czasu do wyszukania sobie nowego stanowiska. Za czas ten potrącać z płacy nie wolno. Bliższe przepisy co do udzielić się mającego na ten cel wolnego czasu, mogą być dla przedsiębiorstw pokrewnego rodzaju albo też w obrębie danej miejscowości oznaczone drogą rozporządzenia.

Konkurs. — Śmierć pracobiorcy.

§ 23. Jeśli po objęciu posady przez pracobiorcę nad majątkiem pracodawcy ogłoszony zostanie konkurs, w takim razie zobowiązania ze stosunku służbowego na pracodawcę przypadające, przechodzą na masę konkursową. Pracobiorcy wolno w takim razie rozwiązać stosunek służbowy w ciągu miesiąca po ogłoszeniu konkursu bez wypowiedzenia, pracodawcy (zarządcy masy konkursowej) jedynie za ustawowem sześciotygodniowem albo osobno umówionem wypowiedzeniem. Jeśli w takim wypadku stosunek służbowy rozwiązany został przez wypowiedzenie ze strony zarządcy masy konkursowej przed upływem czasu na który został zawarty, albo też jeśli w kontrakcie (umowie) zastrzeżony był dłuższy czas wypowiedzenia, w takim razie pracobiorcy wolno żądać wynagrodzenia poniesionej z tego powodu szkody.

§ 24. Jeśli pracobiorca, który na mocy zawartej umowy otrzymywał od pracodawcy ubikacye mieszkalne, i jeśli w ubikacyach tych utrzymywał własne gospodarstwo domowe, w takim razie ubi-

kacye te powinny być opróżnione i zwrócone pracodawcy w ciągu 1-go miesiąca po śmierci pracobiorcy, w innych wypadkach w ciągu dni 14.

Przedwczesne rozwiązanie stosunku służbowego.

§ 25. Stosunek służbowy zawarty na pewien przeciąg czasu może być rozwiązany przed upływem tego czasu, również stosunek zwykły przez obie strony, bez wypowiedzenia, jeśli zachodzą do tego ważne przyczyny.

§ 26. Jako dostatecznie ważne przyczyny do takiego rozwiązania stosunku służbowego ze strony pracobiorcy uważać należy:

1) jeśli pracobiorca stał się niezdolnym do wypełniania obowiązków swoich, albo też jeśli bez szkody dla swego zdrowia lub swej moralności wypełniać ich nie może;

2) jeśli pracodawca przyznane pracobiorcy wynagrodzenie samowolnie zmniejsza, albo wogóle mu go nie wypłaca, jeśli przy poborze naturaliów wyrządza mu szkodę przez udzielanie niezdrowego mieszkania względnie niedostatecznego wiktu, albo też, jeśli narusza inne ważne przepisy umowy;

3) jeśli pracodawca wzbrania się wypełnić zobowiązania, wymienione w § 18, a mające na celu zabezpieczenie życia, zdrowia i moralności pracobiorcy;

4) jeśli pracodawca dopuści się zniewagi czynnel na osobie pracobiorcy lub członkach jego rodziny, jeśli w znaczniejszej mierze uwłacza ich czci względnie poczuciu moralności, albo też, jeśli wzbrania się wziąć pracobiorcę w opiekę przed tego rodzaju czynnościami innego pracobiorcy swego lub członka swej rodziny.

§ 27. Pracodawcy wolno przedwcześnie rozwiązać stosunek służbowy i wydalić pracobiorcę z następujących przyczyn:

1) Jeżeli pracobiorca w służbie okazał się nieuczciwym, jeżeli przy pełnieniu swoich obowiązków bez woli i wiedzy swego pracodawcy przyjmuje od

osób trzecich nieuprawnione wynagrodzenie lub inne korzyści (jak n. p. prowizye, w myśl § 13 niniejszej ustawy), albo też jeżeli dopuścił się czynu, przez który okazał się niegodnym zaufania swego pracodawcy;

2) jeśli pracobiorca stanie się niezdolnym do wypełniania umówionych albo w danych okolicznościach odpowiednich obowiązków (§ 5);

3) jeśli pracobiorca z rodzaju wymienionych w paragrafie 1, ustępie 1-szym bez zezwolenia swego pracodawcy prowadzi samodzielne kupieckie przedsiębiorstwo względnie, w zakresie przedsiębiorstwa swego pryncypała, dokonuje interesów na własny lub obcy rachunek;

4) jeśli pracobiorca bez prawnie uznanej przeszkody przez stosunkowo dłuższy czas nie wypełnia swoich obowiązków, jeśli stanowczo wzbrania się obowiązki te wypełniać, jeśli opiera się uzasadnionym wskazówkom i poleceniom pracodawcy, albo też, jeśli innych pracobiorców do nieposłuszeństwa względem pracodawcy nakłania lub nakłonić się stara;

5) jeśli pracobiorca z powodu choroby lub nieszczęśliwego wypadku ponad czas sześciotygodniowy, względnie z powodu dłuższej kary więziennej oraz innych przyczyn, a także z powodu służby wojskowej, przekraczającej ustawowy czas ćwiczeń wojskowych, obowiązków swoich wypełniać nie może;

6) jeśli dopuści się czynnej lub znaczniejszej słownej zniewagi, względnie obrazy moralności na osobie pracodawcy, jego zastępcy, jego członków rodziny lub innych współpracowników.

§ 28. Jeżeli pracodawca bez takiej ważnej przyczyny przedwcześnie zerwie stosunek służbowy, albo też, jeźli stosunek służbowy musi być przedwcześnie zerwany z jego winy, wolno pracobiorcy bez ujmy dla ewentualnych swoich dalszych pretensyi żądać oprócz zapłaty za już spełnione obowiązki, także wynagrodzenia za resztę czasu na który zawarty został stosunek służbowy albo też aż do terminu, do któregoby sto-

sunek służbowy trwać musiał przy prawidłowem wypowiedzeniu. Całe to wynagrodzenie staje się płatnem z chwilą rozwiązania stosunku służbowego.

§ 30. Jeźli pracobiorca przyjęty został pod warunkiem iż rozpocznie swoje obowiązki napewno w ściśle oznaczonym dniu, w takim razie pracodawcy wolno odstąpić od zawartej umowy, jeżeli pracobiorca, z jakiegokolwiek bądź powodu w dniu tym do pracy się nie stawi i obowiązków swoich nie obejmie. Pozatem wolno pracodawcy odstąpić od umowy, jeźli pracobiorca z przyczyn nie dających się usunąć spóźni się z objęciem obowiązków o więcej niż 14 dni, albo też jeźli zachodzą przyczyny, które pracodawcę uprawniają do natychmiastowego, przedwczesnego rozwiązania stosunku służbowego i wydalenia pracobiorcy.

Pracobiorcy wolno przed rozpoczęciem stosunku służbowego odstąpić od umowy, jeźli zachodzą przyczyny, które uprawniałyby go do przedwczesnego rozwiązania stosunku służbowego, dalej, jeżeli objęcie obowiązków z winy pracodawcy, albo spadającego wyłącznie na pracodawcę przypadku, opóźni się więcej, niż dni czternaście. Jeźli zaś w takim razie, mimo tego opóźnienia pracobiorca obejmie umówione obowiązki (posadę), przysługuje mu prawo do wynagrodzenia (płacy) za czas począwszy od dnia, w którym obowiązki swoje rozpocząć był powinien.

W razie, jeżeli przed objęciem tych obowiązków nad majątkiem pracodawcy ogłoszony zostanie konkurs, wolno nietylko pracobiorcy lecz także zarządcy masy konkursowej odstąpić od umowy.

§ 31. Jeżeli pracodawca bez ważnej przyczyny odstąpił od umowy, albo jeźli swojem postępowaniem dał pracobiorcy uzasadniony powód do odstąpienia od umowy, w takim razie zobowiązany jest wypłacić pracobiorcy całe wynagrodzenie za czas, któryby upłynął od prawomocnego wypowiedzenia, aż do ukończenia stosunku służbo-

wego. Jeżeli zaś stosunek służbowy został zawarty na ściśle oznaczony okres czasu i jeźli czas ten nie przekracza trzech miesięcy, pracodawca winien pracobiorcę wynagrodzić za cały ten czasokres; przy umowie na czas dłuższy zaś, wypłacić mu wynagrodzenie za trzy miesiące. Postanowienie to nie znosi ewentualnych dalszych uprawnionych pretensyi pracobiorcy. Obowiązuje zaś także względem zarządów masy konkursowej, jeźli ci odstąpią od umowy.

Jeźli pracobiorca bez ważnej przyczyny odstąpił od umowy, albo też jeżeli postępowaniem swojem dał pracodawcy dostateczny powód do odstąpienia od umowy z jego strony, w takim razie pracodawcy przysługuje prawo żądać za to odszkodowania od pracobiorcy.

§ 32. W wypadkach w których odstąpienie od umowy lub przedwczesne jej zerwanie nastąpiło z winy obustronnej, rozstrzygnięcie kwestyi odszkodowania pozostawia się wolnemu uznaniu sędziego.

§ 33. O ile pretensye pracobiorcy, wynikające z paragrafów 23, 29 i 31 nie przekraczają wysokości płacy jednorocznej, traktowane być mają na równi z pretensyami konkursowemi I. klasy.

§ 34. Pretensye odszkodowania lub wynagrodzenia za przedwczesne zerwanie stosunku służbowego w myśl paragrafów 28 i 29, oraz pretensye, wynikające z paragrafu 31 (odstąpienie od umowy) muszą być zgłoszone do sądu w ciągu 6 miesięcy od dnia, w którym nastąpiło wydalenie lub wystąpienie ze służby, względnie odstąpienie od umowy, gdyż w przeciwnym razie ulegają przedawnieniu.

Kaucya.

§ 35. Jeżeli pracobiorca złożył kaucyę, w takim razie ma on w wypadkach, w których przy ukończeniu stosunku służbowego pracodawca występuje przeciwko niemu z żądaniem odszkodowania — prawo żądać, ażeby jego kaucya złożona została w sądzie.

§ 36. Umowa, która pracobiorcę także po ukończeniu stosunku służbowego ogranicza jeszcze przez pewien czas w jego pracy zarobkowej (tak zw. klauzula konkurencyjna) staje się nieważną, jeźli pracobiorca w chwili, w której umowę taką zawierał, nie był jeszcze pełnoletnim, a także w razie, jeźli pobierana przez niego w chwili ukończenia stosunku służbowego płaca nie przekraczała 4.000 koron rocznie.

U pracobiorców, pobierających wyższą płacę umowa taka jest prawomocna, jeźli:

1) ogranicza się do pracy i działalności w dziedzinie i rodzaju przedsiębiorstwa pracodawcy i obejmuje czas nie przekraczający jednego roku;

2) jeźli co do przedmiotu sprawy, czasu i miejscowości oraz w stosunku do interesów pracodawcy, nie jest zbytecznem ograniczaniem zarobkowości pracobiorcy.

§ 37. W wypadkach, w których pracodawca postępowaniem swojem sam dał pracobiorcy ważny powód do przedwczesnego zerwania umowy lub do wypowiedzenia stosunku służbowego, traci on wszelkie prawo do korzystania z klauzuli konkurencyjnej i dotrzymania jej żądać już nie może. Prawo to traci pracodawca także w wypadkach, w których sam zerwał umowę z pracobiorcą bez dostatecznej winy z jego strony, albo też, jeżeli oświadczy, że na czas obowiązywania klauzuli konkurencyjnej będzie pracobiorcy nadal wypłacał przypadające mu według umowy wynagrodzenie.

Jeźli pracobiorca na wypadek naruszenia klauzuli konkurencyjnej ze swej strony, poddał się w umowie pewnej karze konwencyonalnej, wolno pracodawcy żądać tylko zapłacenia takiej kary. Dalsze żądania odszkodowania są w tym wypadku wykluczone.

§ 38. Tego rodzaju kary konwencyonalne mogą być przez sędziego odpowiednio złagodzone i zmniejszone.

Świadectwo służbowe.

§ 39. Pracodawca zobowiązany jest przy rozwiązaniu względnie ukończeniu stosunku służbowego wystawić pracobiorcy na jego żądanie piśmienne świadectwo co do czasu trwania i rodzaju jego pracy. Dodatki i uwagi, któreby utrudniały uzyskanie innego stanowiska, są zabronione.

Jeżli pracobiorca żąda takiego świadectwa w ciągu trwania stosunku służbowego, należy mu je wystawić na koszt własny. Świadectwa, znajdujące się w rękach pracodawcy, muszą być wydane pracobiorcy każdego czasu na jego żądanie.

Dalsze przepisy.

§ 40. Prawa, przysługujące pracobiorcy z tytułu paragrafu 8 (z wyjątkiem ostatniego ustępu) dalej z paragrafów 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 29, 30, 31, 34, 35, 37 i 39 — nie mogą być pominięte lub ograniczone w umowie służbowej.

§ 41. Zatargi prawne, wynikające z przepisów niniejszej ustawy, podlegają kompetencyi sądów przemysłowych, o ile także przedsiębiorstwa pracodawców objęte są zakresem kompetencyi ustawy przemysłowej.

